

A MI LAPUNK

R É G I K Ö N Y V E K B Ő L.

Szüleinkért.

Mennynek és földnek Ura, ki azt parancsolád, hogy ha e világon nyomosok akarunk lenni, tisztellyük atyánkat és anyánkat, kiktől életünket vettük: kérlek, óltalmazd-meg az én szerelmes szüléimet, minden testi-lelki nyavalyáktul. Fogadásod tartya, én Istenem, hogy meggyalázod, a ki atyát annyát nem tiszteli: a ki pedig böcsüli, meghallgatod minden könyörgésében és hossziéletűvé tészed e földön maradékát. Adgy ezért nekem csendes és szelíd elmét, hogy szüléimet és gond-viselőimet tisztellyem, engedelmesen szavokat fogadgyam, meg ne háborítsam: vénségeket és fogyatkozot erejeket meg ne utállyam, mint amaz istentelen Cham; hanem reám-való gond-viselésekért és fá-

radságokért hóltag úgy szolgállyak nékik, mint uraimnak, tudván, hogy elégessen meg nem hálálhatom az ő sok fáradságokat és velem-való bajlódásokat.

Uram JESUS Christus, minden tekéletes erkölcsnek igaz példája és fényes tüköre, ki a te szent Anyádnak nagy engedelmességgel szavát fogadtad, és keserves kinokban-is gondot viselvén reá szerelmes tanítványodnak ajánlád őtet, mennybe meneteled-után pedig Szent Lélek ajándékival meglátogatád: adgyad, hogy én-is tellyes életemben engedelmessen gondot viselleyek szerelmes szüléimre: kéréseket és kívánságokat semmiben meg ne szegjem. Bocsásd-meg Uram eddig-való engedelenségeimet és háládat'an-vóltomat; meg ne emlékezzél ifiúságom vakságáruul és gonosságáruul. Órizz engem minden gonosz társaságtul, tobzódástul: és adgyad, hogy nem csak üdőben, de tudományban, istenes életben, és minden tekéletességben nevedekgyem, mind Isten előtt, s mind emberek-előt Amen.

PÁZMÁNY PÉTER.

PÁZMÁNY PÉTER (1570–1637) Imádságos könyve gyönyörű példája annak, hogy a magyarság szellemi kincsei el nem halványodó fényvel tündökölnék az évszázadok feledtől ködén át. Régi könyv ez, de ma is él minden soru. Egyik irodalomtörténet-írónk, Greguss Pál, igen helyesen jellemzi a magyar történelem e nagy alakját: „Pázmány munkálkodása mint egyház- és államszervező a nemzeti történelmünk multjába tartozik; munkálkodása mint magyar író — félretevén minden vallási és politikai felekezethez — minden időközön keresztül élő kincse marad irodalmunknak” (Sze-melvényünk betű szerint követi Pázmány Péter összes munkáinak a M. Tud. Egyetem hittudományi kara által gondozott teljes kiadását.).

Bebek Margit álma.*)

— Sajóvölgyi rege. —

Irta: TICHY KÁLMÁN

Mikor az öreg Sajó immáron végigringatta tünde hajjait Észak-Gömör balzsamos bércei között, teleszívta magát az árnyékok hűsével a fenyvesek illatával, — annakutána a rozsnjó medence hímestjei között végigkanyarogván napfényrel s kalászkok ragyogásával is eltölt, elérkezvén a forduló, hogy Délnek tartson, még egyszer, búcsúzóra daliás testőr-óriásokkal veszi magát körül, hogy őt a dél-gömöri síkra távoztában elkísérnék. Daliás szirt-óriások büszke felvonulása jobbról s balról. Es a szirt-óriások vállalkon hegyeket hordanak, egész külön világot: jobbról a Pelsőci Nagy Hegyet, balról a Szilicei Fennsíkot. Erre tévedvén, — magyar testvérem, — el ne múlász, hogy bennük gyönyörködjél. És el ne múlász, hogy megállj ott, ahol a Sajó búcsút vesz testőreitől, ahol a völgy már széttáru s újból emberi fészkeknek ad helyet, holott is találattik Pelsőc, ama hajdan nagyvezetességű Pelsőtz, valahai megyeszékhel és nagyhatalmú nemes főurak várhele. Es hahogy Pelsőtz közepetáján járnál, nem kerülheti el múltakba néző tekintetedet ama romlásában is büszke rom, melynek hasonlatosan büszke romtestvérei találattak itt bérce hazánkban, sűrű közelségben, ugyanazon hatalmas nemzetség hajdan vihatlan várai: Pelsőtzön kívül Murán, Csetnek, Szádvár, Kraszna-Horka... Valaha mindezek ormain a kemény öklű Bebek nemzetség zászlait lengette a Sajó-menli szellő. Imhol Pelsőtzön is Bebek György ur parancsola azon időben, melyről regénk szóland. Bebek György ur, ama Bebek Domokos fija, ki egyidőben vala esztergomi és egri kanonok, majdan csanádi és váradi püspök. Méltóságokban fija se maradván el atyja mögött: hevesi, aztán lipői főispán, a Királyné Ófelségének tárnokmestere, makovici és trencsényi várnagy, Nemes Gömör Vármegyének főispánja. Királi követ a Pápa Őszentségének udvarában, döngő lépteit s nehéz fegyvereit meghordozá valamikor a velentzei reszpublika területén is.

De minden hatalmasságai, várai, kincsei, földet dübörögtető hadai elhomályosúlnak főfő kintse, szemefénye: hajadon Margit leánya mellett. Akiről fel vagy írva, hogy a széles hazában szépségre hozzá fogható leányzó nem találatték. Annaira nem, hogy a vitéz leventék szíveiben lángokat gyújtó szépségének híre még a messzi Erdélszágba is eljutván, onnan is meg

nem szűnének dali leventék jönni csodálatára és kegyeiért esengeni.

Es imé, a szépséges Bebek Margit, apjárának pelsőtzi várában egy harmatos, rigófütyös május reggelen álmot látott. Amolyan édes, bűvös hajnali álmot, amelyet csak ilyenkor lopnak tündérkezek az álmodó szemre. Álmodá pedig, hogy négyszáz kicsi angyal táncol tiszta-merő rózsaszín felhőkön és Szent Dávid királ zenél nekik a tánchoz, mely a legszebb magyar dali tánc vala és a zenélő Dávid királ maga is ugy lelkesedék a gyönyörű tánc láttán, hogy ortzái szinte pirosra gyűladozának s imígy piros lón az égen a telihold.

Az anygalkák pedig olyannyira megmámore sodának a heves táncban, hogy feledék az eget s egyre közelebb csaponganak a földhöz s azt már majlnem el is érik. Hogy szavamat ne feledjem: velük táncol Gábor főangyal is és talán-tán a leghevesebben, mert közben megfáradva, aláhúlla a földre. Lába-nyomai most is meglátszanak a Pelsőtzi Nagy Hegyen, egy sziklába benyomódva. Megriadván a vezérét vesztett angyal-sereg, nagy fennszóval siratni és hívni kezdék, hahogy őket az égbe visszavezérelné. Mind sírásaikból, mind hívó szavukból Gábor főangyal mitsem hallván, a kicsi angyalok mind nagyobb fennszóval és bőséges könnyhullással zokogának. Jajszavukból vihar, könnyeikből ömlő zápor támadott és félelmes fergeteggel zuhogott alá Pelsőtzre, a Bebek várra. Felriad Bebek Margit, szépséges leányzó, mintha szavát étené a vihar, nyugtalanul forgolódik patyolatos ágyán, de csak elpihen ismét és álmodik tovább.

Az eltévedt angyal-sereget pedig a vihar földre szorítá s ők imé angyali táborot verének a Szilicei Fennsík peremén. Onnan pedig ujfent nagy sírásokkal hívják Gábor főangyalt s hogy ő nem felelne, Bebek Margitot hívogatják, szólván:

— Szépséges leányzó, Bebek Margit, temiatad veszlénk vezérünket, most jer hát s vezess minket vissza égi hazánkba!

Es Bebek Margit felel nekik:

— Hogyan mennék én véletek, mikor nem ismerem az utat az égbe?

Mire újból kérlelik őt a szorongó angyalok:

— Szépséges leányzó, Bebek Margit, temiatad szenvedünk most fergeteges viharban, jer hát s vezess minket atyád várába!

Es Bebek Margit felel nekik:

— Hogyan vezethetnék én titeket atyám várába, mikor ez vitézek fészke s nem tinétek való szállás?

Ujfent szózat hallék Margit leányzó álmában, ezt mondván:

*) Ennek a kedves sajóvölgyi regének színhelye ugyanaz a hely, ahol az öregeserkészek gombaszögi tábora volt most augusztusban. S mivel írója nem mondhatta el a fiúknak, a szerző szíveségéből itt közöljük sok olvasónk gyönyörűségére és regőseink örömére, akik regősjáráskor alkalmasan és jól felhasználhatják. Szerk.

— Gyere hozzánk, Bebek Margit, szépséges leányzó, paizs lett a szárnyunkból, kard a szárnytollakból, nézz meg immár minket: hős leventék vagyunk, udvarlásodra jöttünk!

Es örömmel válaszol Bebek Margit:

— Megyek, sietek, hős leventék, legott nyíltatom a kaput, lebocsátatom a láncos hidat!

Es nagy örömeiben felserkenvén, valóságot lát álma helyén: a vár felvonóhidja előtti négyszáz ragyogó levente várja a bebocsátást, kik mindannyian Erdél ország messzi váraiból jövének kegyeiért esdeni.

Csörömpölvé nyílt a kapu, döngve csapódott le a láncos hid s átrobogtak rajta a szépséges-szép leventék, egyszeriben hangos lett fölük a várudvar. Bebek Margit szívébe repeső öröm gyuladt, szolgálóleányait, öltöztetőit szólítá, ezüst tükköre előtt csinosítá magát. Odafent azonban elvégeztetett, hogy az esengő angyaloknak adott kemény válaszáért nehéz balsorssal sújtassék, ha majd az idő bétölt. Addig ám mulatsón tűnő boldogságban...

Bebek György nagyúr nehéz asztalai roskadnak az arany-ezüst billikomok, tálak, a felhordott étkek, drágaságok súlya alatt. Négyszáz székelő dalia az asztalok körül, aranyos mentékben, — a várudvaron arany-szerszámos, csótáros lovaik ficáinkolnak, — de minden arany-pompát túlragyog Bebek Margit szépsége.

Nehéz vert-arany kelyhet emel György nagyúr, a négyszáz hős leánykérőre köszönti s még hozzáteszi:

— Székel daliák, nemes hadfiak, im fogadom kemény szavammal, hogy leányom keze azé leszén közületek, aki fogságba ejti s élve elém hozza Mehemedet, a füleki basát!

Előbb mély csendesség, — melyben a szívek dobbanását is hallani vélnéd s a szívek — mind a négyszáz levente szíve — bizton azt dobogja: Enyém leszén ő, csak az enyém! — azután harsogó éljenzés, csengve verődnek össze a teli kelyhek. Bebek Margit szépséges orcáin tüzes rózsák gyúlnak, szíveket lobbantó két szép szemét szemérmesen lesüti, de piros ajkai szögletén bájos mosoly ül és kimondott szónál is ékebben igéri, hogy az atyai szót ő is betartandja. Keze azé leszén, aki a füleki basát rabszjira fűzve Pelsőtz várába hozza.

Tüzes robajjal kelének fel legott a négyszáz szép leventék a teli asztalok mellől. Bebek Margit ígéretes mosolya pillanatnyi nyugovást sem hágy nekik többé, a nagyúrtól búcsúzá, Margit leányzó szépségében még egyszer elmerülvén, elköszönének s aranycsótáros lovaikra szállva fergetegként vágatának el Fülekvár irányába. Mihamar csak porfelhő jelzé a nyomot, merre távoznak.

Piros hajnal csókolgatja Fülekvár ormát, rajta a lófarkas zászlót. Hej, ott is Bebek címe-

res lobogó lengett, míg a pogány török bé nem fészkelé magát a sziklafészekbe. Piros hajnalon piros fény a sötét várban: Mehemed pasa mecsege. Egész éjjelen égett, le nem hunyta a szemét, ki mellette virrasztott. Valami vész közelgését érzi, nyugtalan, a kapuőröket figyeli egyre: hahogy híven őrködnek-e? Alig van fegyveres a várban, mert imhogy Beglerbéget, a budai pasát Stambulba rendelé a Padisah. Öfelsége s helyette a füleki várórség indult Budára tegnap éjjel. Allah kegyelme őrizze igazhitű hívét...

Piros hajnalban nagy, fehér virágot nyit egy porfelhő. amott látszik a Pelsőtz felőli úton. Aranyos villanások cikáznak a porfelhőben. Ahogy közeledik, fergeteges a dühörgése, vihar a méhe, halált hoz a magja. Mehemed felordít, kürtöseit szólítja, fegyverért kapkod, riadót fúvat. De hasztalan recseg a harci kürt, alig van, ki fegyverbe álljon. Az aranyvillanásu fergeteg már a vár tövénél robog, mihamar reccsenve dőlnek be a kapuk, kardélre hányva az őrség s elől, mindég elől egy dalia, kardja eleven villám, útját halottak jelzik: Homonnai Miklós. Felront a fellegvárba, a pasa szobáját keresi, Mehemed ott fogadja a küszöbön, vont szablyával. Homonnai Miklós kardja csak egyet villan s Mehemed két darabban csörren a kőkockákon. Ökleit le nem bírható erővel rabszjiba fűzi Homonnai Miklós és viszi le a foglyot, győztes bajtársai közé.

Mire a nap utolsó sugarait küldé a füleki vár ormára s biborban fürdeté rajta a visszakerült Bebek zászlót, — Mehemed pasa már Pelsőtz börtönében sóhajt vala Allahhoz, segítségét könyörögvén. Mert Allah nagy és hatalmas, csak nála a segítség...

Pompás és kincses Pelsőtz Bebek-vára, de nem elég pompás ahhoz, hogy az új pár: Homonnai Miklós és Bebek Margit fészke lehessen. Annakokáért maga elé hivatá Bebek György nagyúr a Szilicei Fennsíkon lakó törpék királyát, hogy még azon az éjszakán, melyen Homonnai Miklós Mehemed pasával megérkezék, a Szilicei hegyen, Gombaszög fölött olyan földalatti tündérpatát építtessen milliónyi-millió alattvalójával, amely palotának a földkerekségén párja ne lenne. A törpék királya pedig híven teljesíté a vett parancsot s másnap virradtára készen állott a palota, melynek a földkerekségén párja nem volt és soha nem leszén. Padozata merő szinezüst, falai vert aranyból, a lépcsők csiszolt smaragból, a boltívek drága korallokból, az oszlopok jaspisból s a díszítések gyémántok és gyöngyök egész záporából. Nem lehet ember fia, ki káprázat nélkül nézhessen ennyi kincset. A földalatti palotát csillagok világíták, a nászszobát a tejfényű hold, a dísztermet maga az égi nap. És lakodalmi lakomához is terítének a kis manók, olyan pompával és bőséggel, hogy azt elmondani sem lehet gyarló szóval.

Felvonúl a lakodalmas menet: pompájába

belekápázatlanak még a hegyek is. Hiába kísérelném, leírni nem tudom úgysem. A tündérpalota dísztermében megsokszorozódik minden ragyogás, amint bevonul a gyönyörűséges pár: az ifjú dali levante és tündérszép arája. Van-e a földkerekségén nagyobb boldogság, mint az övék? Es van-e rövidebb boldogság, mint az övék? ...

Javában áll az ünnepi tor, mikor dühös fegyverzőrej hallik a palota lépcsőháza felől. Kardjaikhoz kapnak a négyszáz szép leventék s neki az ellenségnek: mert özönlik alá a lépcsőkön a török! A bosszúálló had, Mehemed pasa elfogatásáért, Fülekvár vívásáért! Mert gyors hírt kapván a Fülekvárából előző éjjelen távozott török hadak a vérszről s nosza lovat fordítanak vissza, Pelsőz felé. És vérbefúla a hetedhét országra szóló lakodalom. Ezüst padló, arany falak és smaragd lépcsők a négyszáz szép székelly daliák vérétől levének izmosak és a hegy pereméről négyszáz szép dalia véres tetemét hajítatá alá a völgybe a bosszúálló törökök vezére. És most a világszép menyasszony gyöngy harmat csuklójára kerülnek a rabszíjak s hurcolják őt magukkal, messzi Stambulba, örökös rabságba... De mindegy is már neki, ha bármi történjék vele: szívének szerelmese, Homonnai Miklós kihűlt teteme ott fekszik a négyszáz ledobott holttest között...

Mikor leszálla a gyászos éjjél, a manók királya a völgybe parancsolá milliónyi népét s imott ásnak négyszáz tetemre való mérhetlen sírvermet, megágyazák szépen zöld lombbal, beléfecteték a szép székelly daliák vérbefagyott tetemeit, ismét letakarák erdők dús lombjával s úgy halmozának föléje nagy-nagy sírhalmot, egész dombnak valót. S a domb legtetéjére jávorfát ültetének, az igaz bánat és szomorúság jelképét.

Jó félszázad múltán pedig Bebek György unokája kiásatá a jávorfát, elegyengetteté a nagy sírhalmot s annak helyére építteté az általa alapított pálos-monostort, hogy időtlen időig Istent dicsérő ének, tömjénfüst és bölcs szerzetesek fohásza szálljon a szomorúságok helyéről.

Hahogy erre járnál, — magyar testvérem, — évszázados köris, jávor, meg rezgőnyárfák búsan összeboruló lombja között, ma is megláthatod a gombaszögi pálos monostor romjait, csúcsíves ablakainak faragott íveit, nyers terméskövei között azt az évszázadokkal dacoló habarcsot, mely a kőnél is keményebb, de most szép puhán odaágyazták magukat a süppedő mohok és makacs életű zöld hajtáskák és legfeljebb ha vadgerle bűgása hallik a romok közül, pillangó röppen s gyík futamodik a napsütésben forró köveken. Lent pedig álmodik, zavartalan békeességben a négyszáz szép vitéz. A hegyoromról, ahonnan ledobáltatá őket a beste pogány, — kipusztítva minden élet, most csak a merő, mezítelen szirt néz a völgybe: azt ma is

Vitézek dombjának hívja a nép. Kerüli minden jótét lélek, merthogy a vitézek vesztét sirató manókirály elátkozá a sziklát nagy keserűségében.

A hegy tövében, a monostor romjaihoz közel, csodálatos tiszta és lő vizű forrás fakad. Magam is nem egyszer üdültem fel drága, hús csöppjein, eltűnődve oly tiszta, de mégis oly szomorú tükrén, mely a reáboruló csalittól komor sötét. Im erről azt mondja tovább a rege, hogy a forrás a négyszáz szép levante szíve véreből fakadott és hogy minden év Margit éjszakáján az éjfél harangkondulástól éjfél után egyig tiszta merő vérré változik: a zárda romjai alatt szunnyadó hősök vére az... És hogy Margit naptól számított egy hónapig a vize mindig keserű... Ez meg talán a lent porladó hős szívek nagy szomorúságától vagy, amiért hogy ily fiatalon és méltatlanul kellett itthagyniok a szép világot.

A pálos monostort Svendi Lázarus, tsászári hadak vezére ég-té porrá s ezmiért oly kevés romja maradhata. De a fülemülék minden májuson elegendő helyet találnak fészkeik számára, és megint azt tartja a rege, hogy dalukban Homonnai Miklós epedő szava szól s hívja az ő csókolatlan szép mátkáját. Mikoron pedig a madárdal elhallgat, nagy jajszakak és fájdalmas sóhajok hallatszanak a föld alól. Ez megint Homonnai Miklós szívének örök fájdalma miatt vagy.

És túl hetedhét határon, hegyen-völgyön és országokon: a Márványtenger partján a múlt század elején még esmérének az arra utazók egy csuda sötét lombú ciprusfát, melynek egy ága a többtől elfelé nőve szomorúfűz módjára hajolt alá s éppen Magyarország felé nyújtá esdő karját. Ezt a fát Margit fájának nevezé az ott esmérő nép s regélék róla, hogy egy gyönyörű Margit nevű magyar hajadon szívéből sarjadott volna, ki is ott senyvede nehéz rabságban mind holta napjáig. Ez pedig Bebek Margit haláláig tartó szomorúságának emlékeztére vagy.

Imígy a szerető szívek soha nem találkoznak, de még az árva ciprus sem merítheték soha esdő ágát a gombaszögi forrás hús vizébe...

Csak a gerle bűg a monostor romjai között, fürgé gyíkok futamodnak a naptól forró köveken, pillangó röppen és epedő dalait dalolja a fülemüle, ha leszáll a vérszínű alkonyat...

„Ma egyellenegy magyar törekvés van: a meliorizmus irányzata, ami azt jelenti, hogy különbeknek kell lennünk, mint mások. Multunkban, a népgénuszban, egyházainkban, kultúránkban hatalmas erők vannak felhalmozva. Végzetünk az volt, hogy legutóbb a magyarság politikai jelentés volt, ahelyett, hogy erkölcsi lett volna. Megújhdásunk útja: a magyarság legyen erkölcsi jelentés, hogy nemzeti lehessen. Ma már a vak is látja, hogy az igazi politikum az etikum függvénye. Ha ez igaz, akkor lehet-e a hívó magyar ember reménytelen?!

Ravasz László

L. N. Tolstoj.

Irta: KRAMMER JENŐ.

A centenáriumokra minden lapban hasábos cikkek jelennek meg, cikkek emberekről, akik már történelmi távlatban emelkednek eléünk és akikről minden lexikon elmondja a legfőbb élet és jellemrajzi adatokat. Szeptember 9-én volt száz esztendeje annak, hogy Jasnájá Poljanálan L. N. Tolsztoj meglátta a napvilágot. Azóta nevét a hír szárnyára kapta és megcsendítette sokszor a világ száján: L. N. Tolsztoj fogalommal, műveit minden nép nyelvére lefordították, minden könyvtár megszerezte, minden műveltség sajátjává avatta. Mit lehetne így még elmondani róla születésének századik évfordulóján, amikor minden ujság az ő nevével jelenik meg, amikor ezer meg ezer cikk, előadás, színházi est az ő gondolatait közvetíti. Hogyan ünnepeljük őt mi, A Mi Lapunk hasábjain?

Emlékeztek, hogy két évvel ezelőtt elmondtam nektek találkozásom történetét az Ezüsthajó gyermekkel: Fjedorovits Valentin Bulgakovval, Tolsztoj utolsó titkárával? Lássátok, akkor, a stramberki várrom alatt, a fehér országúton találkoztam legközelebbiből a nagy Tolsztoj szellemével. Bulgakov egyszerű, nemestüzi és gyermeken boldog tekintetében megláttam annak a nagy szakállas orosz apostolnak képét, aki életének utolsó esztendejében oly gyakran szemben ült vele. Figyelmesen elnéztem ezt az arcot. S ma, amikor ünnepeljük

Tolsztojt, nem is akarok egyebet tenni, mint emlékezetembe idézni ennek az arcnak jellemző vonásait.

Ez az arc nem a kifinomult európai arca, hanem valami durvábbvágású orosz parasztlé. Pedig Tolsztoj gróf volt. Gróf, de a törzsöke az orosz föld mélyébe nyílik, ő végzetesen a beláthatatlan orosz puszták fia, aki fölött szabadon elzúg a vad északi szél, s mint hatalmas, félelmetes hadsereg, suhognak tovább a fellegek. A felhők. Láljátok, ezek maradtak meg Tolsztoj-élményeim közül majdnem a leglélekbe-markolóbbul bennem. Ha Tolsztojra gondolok, eszembe jut André hercege, a Háború és a Békében, aki az auszterlitzi csatában megsebesül és a földre zuhan, elhomályosodó tekintete még lát egy-egy cseleplé-jelenetet az ütközetből, azután áthatalatlan nagy sötétség borul reá és amire megint magához tér, szeme már nem a földi küzködés, az emberi viaskodás kicsinyes, de oly fájdalmas mozzanatait látja, hanem felfedezi maga fölött a hatalmas kék égboltot és rajta a méltóságosan elvonuló felhőket. S akkor André herceg lelke egyszerre csak megnyílik valami nagy, új felismerés előtt: az ő egész eddigi élete az udvar légkörében, a hiúság és becsvágy játéka volt. Micsoda hitvány körben mozgott: földi hírnév, társadalmi sikerek, cári kitüntetések, milyen liliputi kis látószög volt ez, mialatt fölötté anélkül, hogy észrevette volna, ott gördültek tova a végtelen kék égen a gomolygó fellegek, ott lángolt a nap, ott csillogtak az égitegek milliárdjai. S André herceg előtt egyszerre eltörpült ennek a földi életnek minden nagyképű hercehurcája, egyszerre oly neveléségesnek tűnt fel az emberek (s velük az ő addigi) életének minden törtétese, vágyódása, akarása.

Ami André herceg lelkében végbement az auszterlitzi csataterén, az történt Tolsztoj benső életének színterén. Egyszerre meglátta, hogy az ő egész előbbeni élete csupa hiú, nagyképű cél, ábránd hajszolásában folyt le, mialatt ott ragyogott előtte az egyetlen lényeges: az örök és végtelen Isten arca, amelyhez hasonlókká kell lennünk. S innen kezdve Tolsztoj csak az utat keresi, amelyen legjobban megközelíthetjük ezt a ragyogó arcot. Érti, hogy elpazarolta idejét, s ezért megfordul: ezentúl minden erejét az igazság és az igazságos élet kutatására akarja fordítani.

Mint a gyermek, aki szívárványt látott és megálmolta, hogy az mint hid átvezet a ragyogó égi országba, úgy indul ezentúl Tolsztoj is szívárvány-keresésre, amelyen át a gyarló, hitvány földi ember átszellemül Isten hasonmásává. S miként az a legendás szívárványt-űző gyermek,

úgy bolyong, törtet Tolsztoj is a Fény után. Lábát megvérzi rögös útja, reázúdul a földi valóságok kikapcsolhatatlanténye, lelkét megtépi a kétely, hogy a Fény elérhetetlen, hogy az igazság felfedhetetlen. De fáradhatatlanul küzdök tovább. S Tolsztoj, az aggastyán földönfutóvá lesz, valamiképen teljesedik rajta az Igazság keresők végzete: megfosztatnak mindentől, hogy ne maradjon számukra egyéb, mint az összetört testből a Fényt kereső két szem. S abban visszatükröződik, Asztáпово állomásán, amint menekül a Föld dolgai elől, amelyeket nem ért, amelyek bonyolultabbak, semhogy egyszerűen kifejlhetne volna magát belőlük, a Végtelen. Ez a jasnájá-poljanai gróf, gazdag főúr, istenáldott tehetség, toporzékoló katonatiszt, tudós író, remekművek alkotója, amint ott fekszik, utolsó ágrólszakadt koldusként, a nagy Oroszország egy kis ismeretlen állomásán, megtört szeme fényében végtelen távlatot nyit előttünk: Ime az igazság ereje, ime a hatalma, mint valami labdát dobja az emberi életet hullámvölgyből hullámhegyre, hullámhegyről le a mélybe. Így lobban ki Tolsztoj élete, amely fölé én odairnám címnek, amit minden magyar diák megért: a gyermek és a szívárvány.

L. N. Tolsztoj az Istenarc után törekvő ember érdekében le akarta küzdeni önmagában azt, ami lelkében az örök Akarat legszebb ajándéka volt: a csodálatos tollú mesemondót, az életbe mélyen belátó művészt. Fel akarta azt áldozni, pedig épen a szívárványhidat építő apostol tört össze benne s halhatatlanul él milliók szívében, lelkében, képzeletében a művész sok-sok látomása. A *Háború és Béke* megmarad az utolsó évtizedek irodalmában hatalmas, mindent átfogó eposznak, amelyben érvényesül a modern kor történelmi felfogása: nem a nagy kiváló egyéniségekben látja a történelmi mozgató erőt, hanem a millió és millió kisemberben, akik együttesen, érzelmeik és hangulataik rengetegével kialakítják a korok képét és legfőbb mint tenger a habot, verik fel előrehaladásuk élére a „nagy” embereket, a Napoleonokat.

A *Gyermekkor* sok finom, a *Feltámadás* kü-

lönösen első részének oly életekbe világító ereje, *Karenina* Anna nagyszerű művészi előadása mellett mind ismertebbé lesznek Tolsztoj kisebb írásai. Kitűnő ismerője volt az orosz népnek, amelynek körében élt s amelynek oly sok átküzdött éjszakán igyekezett jobb sorsot biztosító jövőt építeni. Népmeséi, népies történetei valóságos kis remenművek és a legszebben bizonyítanak amellett, hogy ennek a főúrnak valóban mélységesen szívéhez nőtt a nép sorsa. Polikuska feledhetetlen mély benyomást gyakorol mindenre, aki elolvasta. A Halál misztikumának örök szép rajza marad *Iljics* *Iván halála* s a nép nyomorúsága kiált orvoslásért Tolsztoj diámaiban. Általában művei mindig eszméinek és reformtörekvéseinek, forradalmi elveinek szócsövei, de a művész olyan elemi erővel él lelkében, hogy megtagadhatatlanul előtör mindenütt és felülmulhatatlanul szép oldalakkal ajándékozta meg a világirodalmat.

Az élő halott annyira orosz embereket elevenít meg a színpadon, hogy szinte érezzük ennek a nagy országnak és a benne élő gyermeklelkű népnek lehelletét. Mint valami komor felleg sötétedik elénk Tolsztoj lelkének tiszta, egyszerű, őszinte emberi viszonyért kutató és szenvedő lelke a *Kreutzersonátában*. Ki számolhatná el vallás-erkölcsi iratainak sorozatát, amelyekben fáradhatatlanul kutatta, miképpen lehetne a modern kor bonyolult viszonyai között maradéknélkül betölteni a Mester Krisztus tanítását. S ezekben sem a gondolatok kapnak meg bennünket, hanem az akarattal is megnyilatkozó művész, aki olyan sorokat alkot meg, amelyeken érzik a csodálatos, Istenáldott toll.

Igy folytatódik az idők végtelenje felé Tolsztoj végzete. Ma sem engedjük őt csak az igazút kutatójának lenni, ma is ünnepeljük, szeretjük és dicsőítjük benne a művészt, akit ő akadálynak, gyarló hiábavalóságnak érzett az Isten felé vezető vándorúton. Pedig Isten átfoghatatlan köre nemcsak az igazság kutatás szerzetesi önfeláldozását kívánja tőlünk, hanem az örömet, a lelkesedést is minden szépért, napfényért, virágért, madárdalért csakúgy, mint a Szép hitvallásáért: a művészetért.

Gombaszög.

A magyar cserkészlet jelentős állomáshoz érkezett. A kisebbségi sorsú csehszlovákiai magyar ifjúság kigyöngyözte magából az angol eredetű cserkészmozgalom sajátosságos magyar megteljesülését: a népi gyökerű új cserkészpedagógiát. A magyar cserkészlet regösdiák-szellemiségű nagy megújulását a gombaszögi országos csapatközi cserkésztalálkozó kiáltotta ki ünnepélyes keretek között.

Augusztus első felében fél száz cserkész gyűlt össze a sajtóvilági Gombaszög-major határába, hogy megtárgyalja a magyar új nemzedék kérdéseit. Prága, Brünn, Pozsony, Érsekújvár, Losonc, Rimaszombat, Eperjes és Beregszáz magyar csapatainak kiküldöttei, egyetemi hallgatók, középiskolások és iparosfiúk vegyesen, állották körül az első táborlúzet, mely a Szilicei Fensík oldalából előtörő Fekete-ferrás bűvőpatakja mellett, egy kerek erdei tisztáson gyűlt ki. A tisztás fölött parkóalakú terrazon volt a tábor. Sok-sok kis sátor, egy-egy csoport előtt díszes csapatzászló és a tábori őrs kis jelvénye. Őt őrsbe osztottak a fiúk, minden őrs annak a tájnak a nevét kapta, amelyből származik, vagy ahol regösmunkát fejtethet ki. Egy kiugró magastalon, ahonnan az egész tábort bepillantani, állott a 16 méter magas zászlórúd, rajta a Szent György Kör zöldliliomos cserkészlobogójával. Innen félkörben a következő őrsök következtek: Beregszász és Eperjes cserkészei együtt, Bíró Béla vezetésével, „tiszaháti” őrs. Érsekújváriak regös Jócsik Lajos vezetésével, „mátyusföldi” őrs. Losonciak Kuliffay Endre vezetésével, „ipolyvidéki” őrs. A pozsonyi egyetemi hallgatók „csallóközi” őrsé Csáder Mihály vezetésével. A rimaszombatiak „gömöri” őrsét Báthory Andor vezette. Mig az őrsi jelvények az egyik oldalukon az őrs tájnevét viselték, a másik zászlófelen a regösök és a Szent György Kör jelvénye: a sarló díszelgett. A magyar paraszti erő szimbóluma.

A tizenegy napig tartó tábor Balogh Edgár vezette, a parancsnokságot vele együtt Szombathy Viktor, a Gömöri Sarló vezetője és Dobossy Imre, a Szent György Kör titkára alkotta. A központi fekvésű parancsnoki sátor mellett volt Láng Jenő orvostanhallgató mentőszátra. A kantint, mely különösen a főiskolások cserkészek szellemiségének megfelelő könyveket terjesztett, Eröss Imre vezette. A táborhely alatti tisztás oldalán volt a két tűzhelyű földkonyha és a konyhasátor, Morvay Gyula főszakács birodalma.

Balázs András kürtös ide dirigálta napjában ötször az étkezőket.

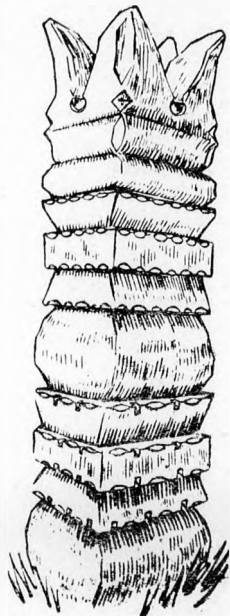
A tábor legfontosabb eseménye a cserkészlet szempontjából a regösiskola volt, mely első gyűlésén, a kedvező időjárásra való tekintettel lent a tábori szerkesztőség helyiségében, a majorban, egyhangú lelkesedéssel kimondotta a faluból ígérkező magyar megújulás szellemében életrevaló új magyar cserkészlet megszületését. A sarlós zászlók mélyen lehajoltak és felhangzott, ekkor először felállással kifejezett tiszteletadás közepelte, a regösdiákok himnusza: a „Ki tanyája ez a nyárfás?” népdal. A regösiskola négy összejövetele rendszeresítette a regösök mozgalmát, az eredményről a Rozsnyón kiadott „Vetés” tábori emlékirat számolt be részletesen. Ezt a tábori lapot Gombaszögon szerkesztette Peéry Rezső.

A regösiskola külső munkájában az egyetemi hallgatók is résztvettek. Egy rajzoló csoport regös Csáder László vezetésével Szilice hegyi palóc község érdekes népművészeti megnyilatkozásait igyekezett megörökíteni. Egy szombaton este a regösfiúk hatalmas táborlúzet gyújtottak a szilicei fensíkon, melyre hatalmas tömegben látogatott el Szilice és Szádvárborsza meszes sziklák közé zárt, nehéz verjtekű kalvinista népe. A legényekkel és a lányokkal együtt sokat énekeltek a cserkészek, megtanítottak Ung- és Nyitra megyében tavaly gyűjtött, mélyen, nyújtottan bűgő, különös parasznótákat és tanultak is ilyeneket a helybeliek ajkáról. A regösprogramban most először szerepelt az egyetemi

hallgatóság komoly szava a falusi legényekhez, ami a tábor zárótűzésénél proklamált „sarlós” mozgalom kiindulópontja lett. Ennél a tűznél szerepelt először a modern magyar irodalom is, amennyiben Lehoczy István iparoscserkész Móríc Zsigmond egy állatmeséjét mondta el a gyerekeknek.

A szalóciak szolgáltatták a tábornak a tejet, hát ki is jöttek egyszer egy mesedélutánra a táborba. Azóta is éneklük utcahosszat a ruszinszói Bésen gyűjtött, de Szalócra átírt dalt: — „A szalóci toronytető de fényes. Valamennyi szép kislány van, mind kényes. Keszkenőjét, ha felteszi a fejére, Rá se néz a felvégesi legényre!” — A gombaszögi gyerekeknek a regösök sok mesekönyvet osztottak szét.

Az egyetemi hallgatók tábori programján elsősorban egy nagy ifjúsági ankét szerepelt a magyar fiatalság reális pályaválasztásáról. Szilassy

Szilicei fejfa. Regös Csáder László gyűjteményéből.

Béla dr., Tarján Ödön és Ivánffy Géza előadásai átalakítólag hatottak a főiskolás diákság mozgalmára, az ankettel nemcsak a kisebbségi sajtó és a „Vetés” foglalkozott, de következményeiben sokáig ható tényező lesz az új nemzedék életében.

A gombaszögi vilagyűlések a modern magyar irodalom, a magyar munkaegység és a szociális kérdés problémáit világították meg, a diákelőadások pedig a következő kérdéseket részletezték: Bíró Béla a ruszinszkoí magyar cserkészetről. Dobossy Imre az 1928. évi csehszlovákiai magyar táborokról. Ludwig Aurél a kisebbségi magyar cserkészlet jogi helyzetéről. Csáder Mihály a néphigiénéről. Brogyányi Kálmán az új magyar képzőművészetről. Szalatnai Rezső a kisebbségi kérdéssel. Morvay Gyula a modern orosz irodalom és a parasztság viszonyáról. Az előadások különböző lapokban sorra megjelennek.

Sok vendég fordult meg a táborban. Szkalos Emil rozsnyói lelkész egy vasárnap délutánra kilenc kis rozsnyói magyart hozott ki, akiket a cserkészek alaposan kiképeztek a törvényektől és daloktól kezdve a sátorverésig és játékokig minden cserkészstudományban. A parancsnokok közül Scherer Lajos, A Mi Lapunk szerkesztője, Losoncra és Holéczy István Rimaszombatból látogatott ki Gombaszögre. Bálint János selmecbányai egyetemen magyar cserkész több napot töltött a táborban. Polgáry Pál és Rakottyai Győző vezetésével két kisebb fiúkból álló losonci őrs is felkereste két napra a gombaszögi gyümölcsöst, s a tábor mellett kis mintatábort vert fel, az öregcserkészeknek is okulásra. A kassai Rákóczi-cserkészek közül egy volt kint néhány órára, viszonzásul Hízsnyan Béla és Szombathy Viktor motorbiciklin keresték fel a kassaiak szépségi táborát.

Feledhetetlenül bensőséges volt az a tábori istentisztelet, melyet egy főiskolás cserkész, Belágh Barna, losonci református teológus mondott a tábori zászló köré telepedett cserkészeknek. Szeőke István, páskaházi lelkész a regősmozgalom és a falu viszonyáról, Tárnok Gyula, az Egymás Terhét Hordozzátok szerkesztője, a praktikus ifjúsági életéről érkezett. Meglátogatta a tábor a főiskolai Magyar Menza alapítóját, Törköly József dr. szenátor és a Menzabizottság elnöke, Grosschmid Géza dr. szenátor is. Mindketten teljes megelégedésüket fejezték ki a látottak és hallottak felett. A Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség részéről Révay István és Fekete Béla elnökségi tagok folytatták a tábor résztvevőivel fontos megbeszéléseket.

A táborlázoknál lírába szökött, mámoros örömbé vagy művészi szépségekbe fordult mindaz a higgadt magyar energia, amely napközben a jövő magyar élet praktikus voltát készítette elő. Itt a tűznél Ady Endre igéi, Mikszáth foj-

tott siralmi, Mórícz dús magyarsága, Mécs László imádsága, Szabó Dezső dörgő igazsága, Kassák Lajos csengő tisztasága bomlottak ki a szívekből. Itt a tűznél ünnepelték a cserkészekkel együtt táborozó Győry Dezsőt, az Újarcú Magyarok szellemi vezérét.

Még egy művészember látogatója volt a tábornak: Gwerk Ödön. Előadást is tartott a művészi érzés litkos nagy kérdéseiről. Nagyon szerették, állandóan körülvették a fiúk. A gombaszögi táborban az irodalom és a valóság, a művészet és a magyar megújulás felrázó érzése a harmónikus összetartozás teljes szépségével egymásra talált.

A csapatközi tábor táviratban üdvözölte a köztársaság elnökét, Masaryk Tamást, akinek humanus tanai a kisebbségi magyar fiatalok előtt is kedveltek. A táborozók legnagyobb öröme az elnök úr azonnal viszonzta az üdvözlést. A megilsztelő választ a riadóval összehívott őrsöknek a zászló előtt hirdette ki a parancsnok. A regősiskola távirati úton köszöntötte Hodža Milán iskolaügyi minisztert is, akitől a regősjárás számára pártfogást kért. A tábor értékes üdvözlést kapott Bátky Zsigmond dr. földrajztudóstól, a Magyar néprajzi Múzeum igazgatójától és a budapesti Bartha Miklós Társaságtól is.

A gombaszögi tábor az öregcserkésekből, a középiskolás csapatok megoldatlan szerepű függvényeiből öncélú és férfiprogrammú, magyar történelmi hivatású sarlósokat csinált. A sarlóso, a csehszlovákiai cserkészlet új magyar old-boyai, a záró táborlázknél tettek ünnepélyes ígéretet további fegyelmes munkájukra.

A táborbontás után a táborozók énekszóval bevonultak Rozsnyóra, felrázták a várost és a fürdőkerthben nagy esti táborláz gyújtottak. A falusi gyökerű, demokratikus élű, művészien magyar program a rozsnyói magyar társadalom lelkes és könnyes szeretetét váltotta ki cserkéseink, regőseink és sarlósoink iránt. A fiúk az uszoda kabinjaiban aludtak pokrócaikon és kora hajnalban. Boldogasszony napján búcsúztak el egymástól, hogy közös tervek összefűző barátságával hidat feszítsenek ki Csallóköztől egészen a messze keleti Tiszahátiig. kb.

Szénahordás.

*Meghalt a rét... Egy vad tinó kolompol,
És rázza, rázza halk lélekharangját
S a drága testet — boglyaravatalról —
Savoglyás, zörgős, nagy szekérre rakják...*

*A fürge béres rúd elébe ballag —
„Csálét” kiált... Egy rigófűtty a gyászadal
S a két méléző, bús ökör megindul
Halott virágok terhes illatával...*

Vályi Nagy Géza.

Az önképzőkörök megújrodása.

A felsőiskolás cserkészek Szent György Köre az iskolai önképzőkörök kérdésében értékes levelet kapott egy szlovenszko-i magyar realgimnázium nyolcadikos diákjától, aki a cserkészzet és a regősmozgalom helyi vezető munkása is. A Szent György Kör a levelet megvitatás céljából A Mi Lapunk olvasótáborának rendelkezésére bocsátja.

A Mi Lapunk az utóbbi esztendő folyamán többször fölvetette az önképzőkörök megújrodásának kérdését, így íróink közül Szvatkó Pál, diákjaink közül Limbacher Rezső szoltak e fontos kérdéshez A Mi Lapunk hasábjain. Hiszszük, hogy a probléma mostani újabb fölvetése még jobban tisztázza a kérdést és az ajánlott megoldás: a cserkészzet pedagógiai alapelvének: a kisebb csoportokban való bensőséges egyéni munkának átültetése az önképzőkörökbe, nem marad visszhang nélkül.

Testvéreim, Vezetők, Tanítók, Főiskolások: az önképzőkör nagyon beteg, segítsetek rajta! Gyógyítsátok, ápoljátok. A betegségét mindnyájan ismeritek. Én már három esztendeje látom és három éve fáj már nekem; hát megkísérlem a gyógyítás első lépését. Azt akarom csak megmutatni, hogy milyen irányban induljon meg az építő munka.

Egyszerre lettem cserkész és önképzőköri tag. Új volt mindkettő és régóta vágyódtam mindkettő után. Érdekes azonban, hogy amíg az egyik — a cserkészzet — mélyen rányomta átformáló, értékes hatását fiatalságomra, talán egész életemre, addig az önképzőkör teljesen hidegen hagyott, sőt pár hónap múlva a legnagyobb sajnálattal gondoltam ennek a tudakos társaságnak a szócséphadarására.

Mert a cserkészzet foglalkozott velem, az egyénnel, megmért és életrevalónak talált; amint megmért és életrevalónak talált másokat is. Az önképzőkör azonban megvetett, nem törődött velem, nem vett tudomásul; ami t nem vett tudomásul másokat sem. Az egyik: csupa pozitívum; a másik: csupa negatívum.

Egyéni neveléssel jó és használható magyar fiút nevelni: ez a cserkészzet hivatása.

Egyéni neveléssel okos és képzett magyar fiút nevelni: ez volna az önképzőkör hivatása. Nagy hivatás ez, történelmi hivatás. Roppant jelentőségű, jó magyar munka.

Igy gondoltam megvalósítását:

Az eddig külsőségekbe fűlt önképzőköri munka helyett végezzünk belső munkát: komoly, becsületes, nyomós munkát. Ne tartsunk csak közgyűléseket; e helyett inkább állítsunk föl 4—5 szakosztályt: irodalmi, történelmi, természettudományi, zenei, regős, munkás és egyéb szakosz-

tályt, vagy ezek helyett másokat, az adott viszonyokhoz megfelelően.

A felsős diákok számára kötelező volna, hogy tagjai legyenek valamelyik szakosztálynak. Ezeken az osztályokon belül folya a munka. Egy komoly és hozzáértő vezető kezére és lelkiismeretére volna bízva ez a munka; mint a cserkészeknél az őrsvezetőre. Érdeklődő fiúkkal foglalkozni öröm és jóleső érzés; munka, amelynek kiteljesedett eredménye van, amelynek célját tisztán látjuk kezdetétől fogva.

Az egyes csoportok meghatározott időközökben gyűléseket tartanának, megbeszéléseket, vitalközléseket. (v. ö. őrsi óra!) — Mindegyik szakosztály megbeszelné az őt érintő és őt érdeklő kérdéseket. (Helyszűke miatt részletesen nem fejlehetem ki álláspontomat az egyes szakosztályok munkáját illetőleg. De ha tervem helyessé talál, a maga teljes egészében fogom feltárni.)

Példának azonban egyet mégis megemlítek. A legfurcsábbat: a munkás szakosztályt, vagyis a munkássággal, mint társadalmi tényezővel foglalkozó csoportot.

Minden városban gyárak vannak; zúgó, sivító, modern szörnyetegek; ezernyi Jónást nyelő celhalak. — És mi, a műveltség cégezett diákság, távolról sein ismerjük a gyárak embergépeinek problémáit, életküzdélmeit. Kacagtató, tréfára torzult jelszavakon át ismerjük megoldandó feladataikat, a szocializmust, a bérviszonyokat, a szakmunka titkait, a szervezett és a szerveztelen munkás közti különbséget és sok más. Karintly karrikatúráiból ismerjük csak irodalmukat hogy nevéssünk rajta. Pedig ez már nagyszerű valóság, amelyet nem szabad csak csöndes kézlegyintéssel félrevetni. Számolnunk kell vele, mert az újkor küszöbén álló új életünk ezt megköveteli tőlünk.

A szakosztály rendszer, az egyéni nevelés értékéről, jelentőségéről, azt hiszem, nem kell szólnom. Minden gimnázium van olyan jó talaj, hogy hat lelkes munkavágyó fiút kitermeljen. És ennyi elég. Az egyiknek ehhez van érzéke, a másik másban leli örömét. A szakavatott irányítást pedig szívesen adnák a tanárok, főiskolások. Egy kis jóakarat kell csak ehhez!

Hogy az egyes csoportok ne éljenek csak önmagukba fordult, begub. dzkodó életet, havonként, kéthavonként az egész önképzőkör tartana gyűlést. A formák, külsőségek a régiok, csak a szellem új: egészségesebb, mélyről jövőbb, komolyabb. Elmaradnának a kicsinyes, felkészületlen viták. Munka kezdődne, komoly, belső, becsületes verseny; az egyes szakosztályok nemes versenye. Szép torna volna ez; a küzdőtérre minden csoport kiküldené a maga lovagjait.

Mindig másokat, mindig újakat. Ezekkel a vezető, aki itt nem szerepelne, előzőleg megbeszelné a tárgyat; javítgatja, tökéletesíti őket, szóval foglalkozik velök. Oh, hol volnék én, ha ebben vezetőm lett volna!

Ne kössük magunkat tételekhez és megszokásokhoz. A meglévőből tartsunk meg mindent, ami nem akadályoz s ehhez a gerinchez illesz-

szük az új viszonyok követelményeit: az egyéni nevelés átültetését az önképzőkör megszikkadt talajába. Dolgozzunk munkásabb és emberibb jövőért! Váltsuk valóra a fentt vázolt lehetőségeket!

Bízom bennetek!

(Érsekujvár.)

Dobossy László.

Tábortűz a jó palócoknál.

A regösmozgalom itteni kisebbségi cserkész-tünk irigyelt specialitása. Nekünk csak akkor jelentett nagyszerűséget az angolvágásu pedagógia, amikor a regösmozgalom jellegzetesen magyar gyökerűvé értékelte át az idegen formát. Három évi akaratos keresés eredménye ez az átértékelés. „Mentsétek meg a világtalan magyar falut” jelszóval indult el Szabó Dezső nagyszerű eszméjének felületes, romantikus megérzésével, de a mozgalom fejlődési vonala mind több realitással a mai formájához érkezett meg és engedi hinni, hogy a magyar faji megújodást is kigyöngyözi magából.

A gombaszögi cserkész-tábor regösiskolája egy újabb lépést hozott ki a jövő felé a sarlóscserkészlet kihirdetésével. Újabb fejlődési fokot jelent ez cserkészletünkben, mivel a regös munka kételésűségét jelentette ki, programot adva a főiskolás cserkészeknek is a középiskolások munkája mellett közvetlen Szabó Dezső elképzelése szerint.

A regösiskola elméleti kiképzése után gyakorlati próba következett, amikor tábortűzet gyújtottunk a szilicei palócoknál. A regösprogram kettősége legelőször itt jelentkezett. Ez a tábortűz az egyetlen regösmegnyilatkozás ebben az esztendőben, jelentősége éppen azért felcsavaródik. Amint megjelentünk a faluban, már tudta mindenki, hogy miről van szó, mert tavalyi regösjárásunk emléke még élénken élt a furcsaságokra éhes, egyhangu életbe kényszerített lelkekben. Regösmunkánk jól-eső igazolását, jóváhagyását éreztük, amikor azok a nóták csendültek meg a gyerekek ajkán, amiket egy évvel ezelőtt tanítottunk. A tüzet a mindenfelé fehér szilákkal kivert szilicei fensíkon gyújtottuk. Vagy háromszáz ember fogta körül a felcsiholt lángokat, aztán nagyszerű lendülettel felbúgott a regösök allegoriás, nehézleplésű nótája, amit Szabó Dezső segítségével fogadtak maguknak: „Ki tanyája ez a nyarfás, nem hallik be a kurjantás.” Faluter-mésű nótákat énekeltünk, amik még mentesek a cigány vonójának művészkedésétől és még tisztán éreztetik a ritmusokba betördelt néplelek erejét. Nótával férközhetsz legjobban a falu lelkéhez, mert a paraszti lélek nótára éhes. Egy-két eldalolás után már velünk énekeltek és mi is megtanultuk az ő dalaikat, amik a faluban hajtottak fel a népi Géniusz megnyilatkozásaként. Petőfi Bánk-bánja az ezer évig tartó idegen befolyás fajgyilkos tragédiájának,

a magyar méhek termése idegen vérű bepiszkításának csöndes bosszulását hirdette a lelkekbe: rendet kivágó dacosabb erővé értékelődött át ez a költemény. Móricz Zsigmond: „György mester meg a malaca” a gyerekek jóízű kacagását csiszolta fel és Király Derzsa énekes balladája mindenki testvérévé fogadtatta el a legkisebbik királyleányt.

Itt jelentkezett, amint mondtam, a regös-munka kételésűsége. A főiskolások adják ki a tüzek programjának ezt a második részét. A nemrég mult idők tanúságain megerti a magyar paraszt, ha a falu és város együttműködéséről beszél. Ha kijönnek az orvosok, mérnökök és a többi-többi lateiner a falura és egv-egy tábortűz alkalmával népnevelési, néphigiéniai előadást tartanak, Szabó Dezső nagyszerű álma: a magyar demokrácia való-sul életre: „a magyar falu külsejének és pszihéjé-nek regenerálása a magyar népművészet, a magyar népköltészet, népzene és egy új egységes falukul-túra megteremtésével.” Ez pedig nem más, mint a magyar nemzeti megújodás, amikor a magyar értékek egészséges vérkeringése indult meg a ki-sajtott nemzet testében. És végre a magyar lán-gelme nem lesz kihajtott, száműzött alakja nemze-tének egy jó magyar hiba folytán, ami rokkánásra kényszerít mindent, ami magyarul ért. A magyar falu szikkadt talajú lelke varja a lángész termé-kenyítését. Szabadjon már egyszer magyarnak is a próféta szó a magyar tájon.

Ez így a sarlóscsok munkájának megteremtése. Vándorlásaink alatt valahol egy faluban egy olyan ember, aki a falu értelmiségéhez számítja magát, azt mondta: „a falunak csak egy nagy baja van: mi vagyunk a falu intelligenciája.”

Jócsik Lajos.

ADOMA.

A krumpli pucolás. Tibi nem igen rajongott a krumplipucolásért. Egyszer azután mégis elfoglalták a gyereket, de nem jutott neki bicska. Leül a kondér mellé, kezébe fog egy fakanaalat, felsóhajt: „De jó, hogy fakanál-lal nem lehet krumplit pucolni!” — Ekkor kezébe nyom-nak egy öreg bicskát. — „Veszne ki minden késyártó!” — búsuult a gyerek, feledvén, hogy apja üzletében éppen a kések nem kis bevételt jelentenek.

— *thyvi* —

UJ BUDA UNOKÁI.

Kalandos ifjúsági regény.

(5. folyt.)

Irta: TÁBORY PÁL.

Igazán álmok kert ez, ahol irok. Sohase hittem volna, hogy valaha pálmák alatt, karsú piniák tövében, finomerezésű orchideák és harsányszínű tulipánok között perceg majd a tollam. Most pedig így van. A kert nagy, szinte óriási és a játszótér minden széppel föl van szerelve. Tágas uszómedence gondoskodik az edzésről és üdítésről. Tornaszerek állanak mindenütt szerteszét. Különös, sohselátott virágok, szelíd állatok a csalitokban. Ilyesmi nálunk otthon csak az állatkertben van és itt — egyesegyedül Bobby ez a rengeteg pompa és boldogság — egyesegyedül Bobbyért csinálták mindezt.

S az álmok kertben csodapalota áll. Hófehér, magas és különös rajzu tornyok védik kétoldalról s ha árnyék foly, a naptól magas fák óvják.

Széles folyosói, meleg pompával és izléssel berendezett szobái igazi csodává teszik. Könyvtára egész városok nyilvános könyvtárával felér, — muzsika — szobája pedig elnyugvást ad a testi élvezetekben kifáradtaknak. Mindig úgy érzem magam odabent, mint a nagyuri házba került koldusfi, — pedig a mi lakásunk is rendes, izléses. De mi ehhez képest!

Mégse irigylem egy percig se Bobbyt.

Mert ezt a csodálatos kertet kétember magasságra felmeredő vaskerítés veszi körül, amelynek tetejét külön szögesdróttal kerítették be s a szögesdrót szögesdrót marad, ha százszor is virág formájába csavarta az ügyes kerítés-gyártó. Nem irigylem, mert az álmopalota ablakait dupla vasrács védi minden bemászás ellen és erkély sehol sincs a házon — egyenletesen sima, úgyhogy lehetetlen lenne fölkuuszni. A kerítésen kívül-belül elektromos riasztó csengők s egy gombnyomásra elektromos áram fut végig be a falba; halál annak, aki megérinti...! A park szabadsága szomorú, önkéntes rabság voltaképen...

Igen, ennek a palotának és parknak a tulajdonosa fél, — fél minden falomból fuallástól, árnyéktól és zörtenéstől — talán legjobban saját magától. Azért tartja a hatalmas bernáthegyit, Barryt. — aki napközben jó pajtás, de éjszaka veszedelmes ellenfél; azért szereltet föl villamos csengőt, azért vezetett villamos áramot, azért csináltatott szögesdrótot. Fél, nyomorultul fél.

*

Virágok, állatok, tüskésdrótok és villamos csengők között halkan, finom lépésekkel járkál a sápadt királyfi. Így neveztük el magunk között Bobbyt s ez a név már rajta ragadt. Egyszer meg is kérdezte, mit jelent, de nem mondtuk meg, elűtöttük tréfával a kérdést.

Arany hajával, keskeny finom ajkával, könnyed járásával igazán olyan, mint a királyfi — s mégis nagy, melegsívű gyerek. Így ösmertük meg.

Minél közelebb férköztünk hozzá, — persze nem akarattal, hanem szeretettel, — s minél jobban megnyílt előttünk a lelke, annál jobban megszerettük. Élete úgy feküdt előttünk, mint a nyitott könyv, — tizennégy évének minden bánata és öröme tisztán kiviláglott a gyerekszavakból.

Első és egyetlen gyereke volt Hinesnek, aki spanyol nőt vett feleségül. Már akkor meg voltak a milliói és gondjai egyformán, — sok ellensége és sok hízelgője volt. A feleségét végtelen nagy szerelemmel dédelgette s amikor fiának születése után két esztendővel egy hajókiránduláson meghalt az asszony s rá két hétre meghalt, — szinte őrjöngött fájdalmában. Két éves korától kezdve Bobby nem tudta, mi az: édesanya. Apja nem törődhetett vele sokat, az üzlet ismét igájába fogta — s így idegen emberek közönbössége között nevelődött.

Ez a gyerek sohase játszott még magakori fiukkal. Csupa idősebb ember társaságában élt, akik fizetett cselédek lévén, nem is foglalkoztak vele többet, mint amennyi elkerülhetetlenül szükséges volt. Mimóza-lelke megérezte a legcsekélyebb hidegséget is — s ha egy-egy nevelőjében, akik gyorsan váltogatták egymást, csalódott és nem találta meg a szeretetet, éjszakákon át sirt — hiába...

Mi elkezdünk játszani vele. És a játékban kivirult minden kedvessége, friss ügyessége. Milyen ösmeretlen szenzáció volt számára a futó-méta vagy a többi labdajáték! Hogy nevetett a mérges kigyón vagy a kulacsadogatón! Soha ilyen hálás közönsége nem volt a játékaiknak. Gyorsan tanult és hamarosan fölülmult ügyességben valamennyiünket.

Mindnyájan igyekeztünk valami érdekességgel, szépséggel szolgálni, hogy a homlokára tévedő ráncot elűzzük, Feri beszélt neki Budapest és Magyarország szépségéről; Pityu élet halálbarátságot kötött, hiszen korban körülbelül egyidősek voltak; Szél Gyurka magyar nótákra tanította Bán Tibivel együtt; Prém Jóska lasszózó művészetét mutatta be; Erdős Lajcsi és Révész Feri is a nagy, hatlám-pás rádióra szabadultak rá s esténként különböző exotikus nevű állomásokat fogtak a levegőből: Láng Peti az utunkról beszélgetett, Herczog Karscsi orvosi szakelőadásokat tartott.

Velem pedig sokat beszélgetett s nekem mondott el legtöbbet. Olyan jó barátok lettünk, mintha nyelv, faj, rokonság, vagyon és sok minden egyéb nem is választana el egymástól. Vagy talán nem is választott el?

Játék, sport, szórakozás, beszélgetés közben: kertben vagy a folyosókon, a fürdő-medencénél vagy a golf-pályán — délben vagy késő este — fel-feltűnt Mr. Hines magas, kiszáradt alakja. Oda-

állott egy fa törzse mellé, vagy az ajtó nyílásába s mély, szomorú barna szemét ránküldöztette. Nagyon ritkán szólt egy szót s egyszer meg is kérdeztem Bobbtyól, miért ilyen az apja?

— Tudod, még mindig anyust siratja, — mondotta. — Nagyon szomorú. És azért szeret velünk lenni, mert mi vigak vagyunk...

Csakugyan: attól kezdve megfigyeltem, — ha vidám játékot játszottunk, vidám tárgyról beszélgettünk, — egy kicsit elsimultak a ráncok Hines homlokán s meghajolt alakja kiegyenesedett. Láthatóan jól esett a mi vidámságunk.

Megengedte, amit pedig nem is reméltünk, hogy táborfüzeteket tartsunk esténként az egyik eldugott ligetben, ahol szél nem igen járt s ahol a talajt magunk ástuk föl. Ezeknek örültünk legjobban. Mert közelvittek a cserkészethez.

Amíg egy szép napon rá nem eszméltünk, hogy túlságosan elálmództuk és elpihentük az időt: nem marad Új Buda számára semmi, ha nem indulunk. Épp ezért az egyik táborfüztnél nagyon szépen megköszöntük Bobbynak a vendéglátást s megmondottuk: holnap este útrakerülünk... Nagyon szomorú lett, de amikor megmagyaráztuk a helyzetet, legalább látszóan — belenyugodott.

Elkészítettünk mindenkitől; holminkat is rendeztük. Fájt egy kicsit az elválás a mesekerttől, a mesepalotától s a kaucsukkirályfítól, de Új Buda kötelesség és kegyelet volt, melyet nem mulaszthattunk el. Épp ezért, mikor a hatalmas autóra felrakodtunk, lefokoztuk vidámságunkat s megígértük Bobbynak: ha Európába jön és Magyarországra kerül, nem engedjük el mi se két hétig.

Bobby azonban nem volt olyan könnyű legény. Mert amikor az autó megtett tizenöt-húsz kilométert, a két első kerék pneumatikja pukkant egyet s fölmondta a szolgálatot. Két tartalék kerékünk nem volt s így bizony gyalog kellett visszamennünk, hisz a vasúti állomás negyvenöt kilométernyire volt. Bobby nagyot nevetett, mikor visszaértünk s megéreztek az arcán, hogy ő követett el valamit... Olyasfajta zsiradékkal kente be a pneut, amely felóra mulva beette magát a gummiba s átlukasztotta. Így aztán, persze vissza kellett jönnünk... Haragudnunk is kellett volna, de hát lehet Bobbyra haragudni?

Másnap megismétlődött ez a komédia azzal a különbséggel, hogy Károly bácsi csak az állomásnál vette észre: drága jegyeinket valaki papírdarabkára cserélte ki. Most már szinte dühösen tértünk vissza, — de Bobby olyan sirást rendezett, hogy nem neheztelhettünk rá.

*

Negyednap, amikor már minden fogásból kifogyott s minden egyes alkalommal visszajöttünk, új taktikába kezdett. Kereken kijelentette, hogy nem enged el, csak akkor, ha ő is velünk jöhet.

— Szívesen látunk, Bobby — mondtuk.

— Igen ám, — felelte — de apa nélkül nem mehetek el. Apa pedig csak holnap jön meg Chikagóból. Tehát tessék megvárni. Ugy-e megvárjátok?

Nem tudtunk nem-et mondani, beleegyeztünk az egy napi várakozásba. Az egy naptól két nap lett s akkor Bobby ahelyett, hogy magát kérte volna el, apját is megmozdította, rábeszélőül küldte hozzánk:

— Well, — mondotta megérkezésének estében Hines, — nem látom be, miért ne maradhatnátok itt. Az én kis fiamnak játszótársakra van szüksége. Hosszú idő óta nem láttam annyit mosolyogni, mint amikor veletek van. Maradjatok vele. Gondoskodom rólatok, nem esik nehezemre. Miért mennétek vissza az öreg Európába, ahol minden omladozik és bomlik?

— Várnak a szüleink, — mondotta Herczog Karcsi.

— A szüleitek nem haragszanak meg, ha egy évig kint maradtok. Csak hasznotokra lesz. Hajlandó vagyok mindegyiketeket elhelyezni olyan pályán, amelyet akar. Hajlandó vagyok mindenre... Hiszen... hiszen a fiamról van szó...

Sohsevárt melegség reszketett ennek a csupa-szám embernek a hangjában. Csodálkozva néztünk rá: hát ezt is mi okoztuk volna?

Ujra levél ment haza: egy hónappal kitoljuk hazaérkezésünket. Most naponta három órát együtt tanultunk, hogy a felvételi vizsgát, az elmulasztott felév anyagából letehessük. Bobby pedig boldog volt. Édesapja az utóbbi időben egyre kevesebbet volt odahaza s mi voltunk a ház urai. Károly bácsi elutazott, mert üzleti ügyeit kellett rendeznie s nem pihenhetett annyit. Bobby napról-napra kedvesebb lett s elhalmozott volna ajándékokkal, ha elfogadtuk volna. Nagyon vigyáztunk erre: nem akartunk megfizetett játszótársak lenni. Lassanként valóságos cserkészt neveltünk Bobbyból, aki nagyon érdeklődött minden olyasmi iránt, amit tőlünk hallott. Csendesesen, szépséggel-teli folyt az élet és csak a honvágy sebe sajdukt fel néha a szívünk mélyén.

Tíz napig maradt egyszer távol Hines; ilyen sokáig még sohasem volt el. Persze, roppantul érdekel, mit csinál ennyi ideig s hogyan hagyhatja fiát egyedül. A mi szüleink reszkettek, ha hosszabb időre kellett elválniuk — s Hines a maga egyetlen fiával alig törődött, akármennyire is szeretette.

— Mondd csak, Bobby — kérdeztük — hol van ilyenkor édesapád?

Összeráncolta rózsaszínű homlokát, lebígyesztette száját és úgy felelt:

— O, ilyenkor pénz csinál. Nagyon sok pénzt akar, tudjátok, még sokkal többet, mint amennyi van. És aztán ha sok van, még többet akar. Ez mindig így volt. Anyus azért sirt sokat, én emlékszem rá.

— Üzleti ügyekben van távol?

— Igen, persze... Nálunk nem úgy van, mint nálatok. Nálunk az emberek nem mennek haza munka után, hanem másutt találkoznak. Sokszor külön lakása van apának, anyának meg a gyermekeknek. Persze, pénz kell hozzá.

Lassan felderengett előttünk az amerikai család és üzlet viszonya. Itt minden a bussinesst szol-

gálta, — művészet és irodalom, banditavezér és bankelnök: minden az új arany bárány, a dollár táncába kapcsolódott bele. Bobby nem is tehetett róla, amikor öntudatlan, koraérett gyerekbölcsességgel így, ilyen röviden jellemezte az amerikai üzletember egész életét: „És aztán, ha sok van még többet akar!” Modern tantulusok küzdenek egymás ellen, — soha be nem telhetnek . . .

Ezért hideg minden pompa, amelybe feleségeiket és gyermekeiket takarják — ezért van igazán boldogtalanság a külső fény hazug ragyogása mögött. Nem vigasztalás és az irigy lekicsinylése: *ezek a boldog gazdagok sohasem lehetnek igazán boldogok* . . . Még akkor sem, ha azok azok akarnak lenni. Hiszen a legnagyobb boldogság a családi élet melege rendszerint hiányzik életükből.

Bobby néha minden vidámitó szeretetünk dacára elkomorodott s olyan lett, mint egy fázó kis mókus, akinek végtelen nagy szüksége van a napfényre. Ilyenkor mi is elszomorodtunk s azon töprengtünk: hogyan segítsünk rajta? Apjával kellene egészen összehoznunk, közelséget éreztetni, hogy a két melegségre vágyó egymásban találja meg a simogató, jóleső tüzet.

Károly bácsi beszélt is Hinessel, de a milliárdos majdnem ridegen tért ki minden komolyabb megbeszélés elől. Igen, ő törődik a fiával s ha a fiu néha olyasmit akar, amit nem engedhet meg, arról nem tehet. Elvégre nevelnie kell a fiút, még hozzá egészséges, kemény amerikai módon, nem szentimentális európai nyafogással . . .

Ilyenformán nem értünk el semmit . . . Hacsak az nem volt eredmény, hogy Hines ettől kezdve naponta együtt volt Bobbyval, aki csillogó szemmel mesélte, hogy apukája most sokkal kedvesebb és jobb hozzá.

Szóval mégis csak használt a figyelmeztetés. Hogy a nagy üzletember büszke, gőgös lelke nem akarta gyöngeségét és hibáját bevallani, — ez nem is volt fontos. A mosolygás volt fontos, amely most már állandó fészket rakott Bobby piros szája körül.

*

Vendégünk is érkezett: Allan jött utánunk. Szükség volt rá mostanáig, mert a rendkívüli esküdtbíróság Claybure ügyét tárgyalta s a dolog egyik koronatanuja persze Mr. Sword lett. Pityu ugyan állandóan „Kardoss bácsi”-nak szólította s nagynehezen megtanította rá, hogyan kell a saját nevét jól kiejteni. Allan értünk is jött, mert most már igazán elérkezett az indulás ideje.

Elujságolta, hogy Claybure ék ügyében ítélet is volt: életfogytiglani fegyházra ítélték őt magát és bandájának három alvezérét. A többi husz évtől őt évig terjedő fegyházat kapott. Az újságok nagyban tiltakoztak a szerintük tulenyhe ítélet ellen, de az esküdtek így látták méltányosnak s ezen már nem lehetett változtatni. A vádlottak mind belenyugodtak a büntetésbe.

Hines még régebből ismerte Allant: egy sikkasztási ügyben ő nyomozott a kaucsukkoncern-

nél s akkor tárgyalt vele is. Most nagy örömmel köszöntötte, mert kiváló embernek tartotta. Amikor megtudta, hogy magyar eredetű, nála szokatlan hízélgéssel jegyezte meg:

— Ugyálszik, minden jó Hungary-ből jön.

Mi lassan-lassan egyre jobban untuk a jó életet. Majdnem semmit sem csináltunk s vétekné éreztük az eljátszott napot. Most már lassan lejárt az az idő, amivel meghosszabbítottuk a Hines-Castle-ban. (Így hívták az álompalotát) való tartózkodásunkat. Semmi módon sem akartunk tovább maradni, akármennyire is tartóztatna Bobby és édesapja.

Bobby már nem volt az a sápadt, erőtlen kis üvegházi növény. Külsőleg is megváltozott; méléző, szomorkás lelke pedig tele volt vidámsággal és boldogsággal mostanában. Megmagyaráztuk neki, hogy el kell mennünk és ez egyszer igazán beláttattuk vele a dolog föltétlen szükségességét. Így aztán megígérte, hogy se a pneunkat nem lyukasztja ki, se a jegyeinket nem cseréli el . . .

Az utazásunk előtti estén tanácskozássra gyűltünk össze a rádiószobában. Hines is bejött; rá, Bobbyra meg Allanra való tekintettel angolul folyt a beszélgetés.

— Iowa Cityig megyünk — mondotta Károly bácsi. — S onnan tovább, a Des Moines mellé, egészen Dawis Cityig. Aztán majd meglátjuk.

— Vonaton mennek? — kérdezte Hines.

— Másképp is mehetnénk? — kérdezte Erdős Lajcsi hirtelen kíváncsisággal.

— Hogyne. Például autón.

— Honnan vegyünk autót? — kérdezte Féri — Tulságosan drága multság!

— Meg lassu is a vonathoz képest — folytatta Allan.

— Adok én szívesen autót. Itt van a tura-kocsim. Jöjjenek, megmutatom!

A hatalmas garázshelyiség közepén csodálatos, citromsárga gép állott. Hatalmas törzse három kisebb helyiségre oszlott, — tizenötön fértek el benne a vezetőn kívül. Minden kényelemmel föl volt szerelve, a rádiótól a mosdóhelyiségig — s szinte könnyesen mondottunk köszönetet érte Hinesnek, aki ilyen fejedelmi nagylelkűséggel adta kölcsön soffőrrjét is a gépen kívül.

— De egy kikötésem van — mondotta — nem tudom, teljesítik-e?

— Parancsoljon, Mr. Hines — szólott Károly bácsi — amit csak tetszik!

— Ne legyen könnyelmű, dear Gordon. Arról van szó, hogy a fiam már napok óta könyörög: engedjem el önökkel. Másképp nem engedhetem, csak ha el is viszik — és nem vagyok biztos benne, nem lesz-e terhükre?

— Bobby? Nagyobb boldogságot nem is kívánhatunk, mind azt, hogy velünk jön. De milyen szívesen! Bár jöhetne ön is velünk!

Bobby Károly bácsi nyakába csimpaszkodott, Hines pedig meghatottan fogott vele kezét. Most már indulhattunk . . .

HETEDIK FEJEZET.

A mult visszatér.

Az autót igazán csodálatos volt. Megint úgy éreztük magunkat, mint a mesés gazdagságra tévedt koldus-gyerekek. De ezt az álomszerű érzést elfelejtette velünk Bobby frissen nyíló kedvessége, vidám ötlete, Károly bácsi komoly, finom humora és Allan gyerekes, igazi jó pajtás viselkedése. Naponta félezer kilométert tettünk meg és ha csak lehetett, éjszaka utaztunk. Kalandunk nem akadt, de a változatos, színekben és emberekben gazdag amerikai táj új meg új szépségeket és értékeket tárt elénk. Megösmertük az amerikaiakat, aki a legeldugottabb farm közepén is talpig kultúrára — megbarátkoztunk a négerrel titokzatos, különös életével, amely rejtély a legrealisabb valóság közepette is — megérezük az Egyesült Államok hatalmas szellemét, amely minden elé és minden közé odaplántálja a maga jelszavait s egyetlen jelszavát: Amerika az amerikai polgár! Mindenki más takarodjon innen!

Mint az álom percei úgy multak a napok. Amikor Iowa City modern főutcáján végiggördült a kocsiunk s a City Hotelben megszálltunk, szinte el se hittük, hogy már itt vagyunk. Pedig egyelőre ez volt utunk vége célja. Ugy terveztük az esti tábor-tüzeinknél, amelyeket lehetőleg minden nap csináltunk, így is beszéltük meg: pontosan úgy csinálunk meg mindent, ahogy dédapánk, Hamvai Tamás leírja a Hetek Társaságáról szóló fura naplójában. Már pedig ők is érintették Iowa Cityt, eltöltöttek benne néhány napot s aztán indultak csak tovább, a Des Moines mentén, egész Új Budáig, ahol jó időre megállottak... Persze, Iowa City azóta alaposan megváltozott. Iowa székhelye Des Moines lett, a folyóról elnevezett város s Iowa City veszített jelentőségéből. Mégis: csinos város, csak kicsit poros, ami pedig ritka eset amerikai városoknál.

Néhány nyomát találtuk elődeinknek. Még állott az a régi, korhadt kapujú vendégfogadó, ahol megszállottak. A mayor, a polgármester hivatalában pedig régi régi, fakult irások közül jegyzéket találtunk a városba érkezett idegenekről s ott bent volt a hét magyar neve. Kapitány neve mellé oda volt jegyezve, hogy felesége és egy gyermeke kísérté. Kardos Pistát, úgy látszik, elfelejtették beírni, mert sehol sem találtuk.

Végigsétáltunk az utcákon s egy egy régi ház előtt megálltunk, elgondolkoztunk: ezt talán ők is látták, ez előtt talán ők is elmentek. Újult erővel támadt fel bennünk az emlékezés varázsa s elgondoltuk: majdnem olyan a társaságunk, mint az övéké, az ösmeretlen, ellenséges újvilágba szakadt maroknyi magyaroké...

Minden ház, minden kő és irás teljesen igazolta Tamás dédapánk jegyzeteit. Szinte magunk előtt láttuk, amint a mounted police kékrűhás katonái Joe Merrigan vezetésével végiglovagolnak az utcákon: az ablakok kinyílnak s mindenki utá-

nuk bámul. Láttuk a Hetek Társaságát is, amint lovaik patkója ugyanott csattog s a City Hotelben, kilépve erkélyünkre, elgondoltuk: talán innen mondotta el Jack fura, velős beszédét...

Két nap multán tovább indultunk. Davis City volt a cél. Ahol hatvan évvel ezelőtt hatalmas erdők, bokros steppék terültek el, ott ma békés és szorgalmas németek építettek csinos, tiszta és barátságos várost. Izgatottan, várakozástelten közeledtünk feléje s egyre jobban hajszoltuk derék soffőrünket: tegyen meg minél nagyobb távolságot egy-egy nap. Így is harmadnapra értünk csak be a Des Moines Streetre, amely végighúzódott a város teljes hosszán.

Allan vasuton utazott, mert elő akarta készíteni Kardos Pistát, akiből az évek hosszú sora alatt bizonyosan komoly és nagyszakálú Kardos István vált, gazdája dédunokáinak látogatására. Nem akarta, hogy a meglepetés túlságosan hirtelen érje és esetleg megártson.

A hófehér, barátságos házban galambösz ember fogadott. Könnyes szemmel igyekezett kezünket megcsókolni, de persze, nem engedték. Kilencvennégy év terhével vállán még mindig fiatalos volt s szinte felismertük benne a tizenhatéves fiatal dobost, aki belekapaszkodott Világosnál dédapánk nyergébe, s ájtott vele tengereken és idegen népeken keresztül egészen Új Budáig.

Odabent, a fehér asztal mellett megeredt a szava is. Emlékek keltek benne, de mi mindezt jól tudtuk, hiszen Tamás dédapa irásában minden benne volt. Csodálkoztott is a jó öreg, milyen pontosan ösmerünk mindent, — meg megakadó emléket néha tovább segítettük. Igen, emlékezett rá: dédapa sokat irt néha késő éjszakáig égett a kánócos lámpa az asztalán...

Lassanként besettenkedett családja is: Allan édesanyja, a finomarcú kedves asszony és két kis fiú, az unokái. Körénk gyűltek és ragyogó, bámuló szemmel lesték minden szavunkat. Pityu, Boby és Lajcsi mindjárt nagyon összebarátkoztak velük. Kis szívük fölnyílt. Magyar gyerekek voltak ezek, akiket az öreg Kardos magyarnak nevelt az idegenség közepette.

Hamarosan nagyon jól éreztük magunkat az idegen földél alatt. Nem az autóban aludtunk, hanem azon a tisztán-vetett ágyon, amelyet Kardos persze fölkinált. Allan a hazatérő kisgyerek boldogságával mutogatta Davis City kincseit: a patakot, kőbányát s a többi eldugott játszóhelyet. Anyját százszor is megölelte s azt ígérte: eztán többször jön haza.

Harmadnap együtt indultunk el valamennyien, hogy megkeressük azt a helyet, ahol valamikor Új Buda alapítóinak *log castle*-ja, hasáb vára állott. Kardos István természetesen velünk tartott, olyan fiatalnak és erősnek érezte magát, mintha husz éves lenne, így mondta nekünk. Mi pedig örültünk, mert Tamás dédapa feljegyzései nem voltak eléggé pontosak s magunk nem leltünk volna rá.

(Folyt. köv.)

Táboraink 1928-ban.

A Szent György Kör titkára júliusban sorra meglátogatta a csehszlovákiai magyar cserkész-táborokat és útról a gombaszögi csapatközi táborban augusztus elején beszámoló előadást tartott. Az értékes beszámolót, mely fő iskolás cserkészeink szempontjából itéli meg táborainkat, teljes egészében közöljük.

A Szent György Kör megbízásából végigjártam július folyamán az összes csehszlovákiai magyar cserkész-táborot. Erről a tanulságos útról szeretnék röviden beszámolni.

Az 1928-as évet a szlovenszkí és a ru-

Hét magyar tábor júliusban, kettő augusztusban és ebben a kilenc kis cserkészországban összesen 340 kisebbségi magyar fiú élte boldog és tanulságos erdei világát. Nagy cserkészszendő ez, már csak azért is, mert az érsekújvári, eperjesi és beregszászi csapatok ezidén verték fel először táborukat.

Mielőtt az egyes táborok ismertetésére térnék, szükségesnek tartom fölemlíteni azokat a szempontokat, amelyeket minden egyes tábor leírásánál szem előtt tartok. Elsősorban a táborok szellemisége: a tábortűzek programja, a

fiúk gondolkozásmódja érdekelt. E szempontból nézve a dolgokat, örömmel állapítom meg, hogy előtte járunk nemcsak a köztársaság más nemzetiségű cserkészeinek, de sokszor még a magyarországi cserkésztestvéreinknek is. A fiúk gondolkozásmódja majdnem mindenütt friss, reális és öntudatosan modern. Mindenütt érezhető az a törekvés, mely az angol eredetű nevelő cserkész általános nemzetközi formáit valamely módon sajátos magyar belső tartalommal és egy új közép-európai nemzedék megnagyobbodott szociális felöltségérzetével akar-

Az Érsekújvári „Czuczor Gergely” csapat táborc. (Tham. Lajos tanár linómetszete).

szlovákiai magyar cserkésztest nagy esztendejének nevezném. Kevés kivétellel az összes csapatunk táborot ütött, vagy ha ezt még nem tehetette meg, legalább egy más csapathoz csatlakozva küldte táborba fiait. Önállóan vonult táborba júliusban hét csapatunk, és pedig a pozsonyi Kiskárpátok, a komáromi Jókai, az újvári Czuczor Gergely, a losonci Madách Imre, a rimaszombati Tompa Mihály, az eperjesi Sáros, és a beregszászi Bagoly cserkészcsapat. Az ipolysági Mikszáth csapat néhány tagja a pozsonyiakkal ment táborozni s a munkácsi Tálto cserkészcsapat egy őre a beregszásziak táborában töltött négy napot. A kassai Rákóczi-cserkészek csak augusztus folyamán, a gombaszögi csapatközi találkozóval egyidejűleg verték fel táborukat, így róluk nem emlékezhetem meg beszámolómban. Az érsekújvári iparosifjúság fiatal Széchenyi István cserkészcsapata ezidén még nem táborozott.

ja meglőteni Tábortechnikai szempontból is elsőrangú teljesítményt tudtak cserkészeink felmutatni. Vannak táborok, melyek technikai felkészültsége bámulatosan tökéletes. Gondolok elsősorban a losonci és pozsonyi táborokra.

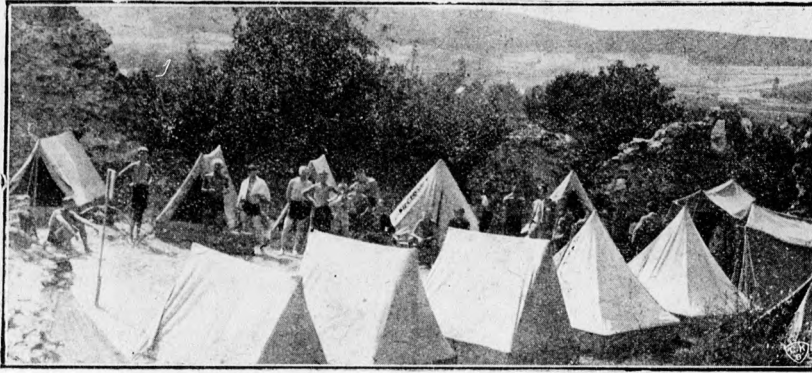
Szép volt az utam. Tanulságnyújtó. Örömmel futok rajta végig mégegyszer, most már kedves hallgatói testvéreimmel.

Rimaszombat. Első állomása utamnak a rimaszombatiak tábora volt. A Tompa-cserkészcsapat ezidén Selmechánya fölött, a gyönyörű rozgrundi tó partján verte fel sátrait. A táborozáson Holéczy István csapatparancsnok vezetésével 30 cserkész vett részt, köztük 7 öregcserkész, a nemrég alakult Gömöri Sarló öregcserkészcsapat tagjai. Vezetőjük a szintén jelen lévő Szombathy Viktor. A napostisztiságot Kovács István és Páricska Zoltán felváltva töltötték be. Este tábortűzet gyújtottak, melynek összeállítása mintául szolgálhat minden középiskolás magyar

csapatnak. A kölcsönös üdvözlések után *Kubinyi* László Ady verseket szavalt. Mindegyik elé kis bevezető magyarázatot fűzött, úgy, hogy egy kis kerek Ady-előadás lett belőle. A parancsnok a kisebb fiúknak a hatodik cserkész törvényt magyarázta. Nem hiányzott a táborláz mellől a gömöri fiúk áldott humora sem, de ami különösen feltűnt: a rimaszombati reálgymnazisták nagyon szépen, művészi összhanggal tudnak énekelni. A dalok nagyrésze a magyar falu mélyéről felhozott népi melódia volt. Azt mondják, a szép énektudás a csapat tiszteletbeli főpa-

fogástalan és a maga nemében páratlan volt. Aznap például, mikor ott tartózkodtam, négyfogásos ebédet ettünk. Külön kell megemlítenem a szabályosan elrendezett és körülkerített sátor-tábor mintaszerű díszítését. Minden sátor kis kőkerítette kertecskével volt körülveve, amely feltűntette az illető őrs nevét. Vasárnap volt: állandó vendégjárás, úgy, hogy a tábor szellemi életéről nem sikerült tiszta képet alkotnom. Hiányzik egy kissé a modern kultúrérdeklődésű egyetemi hallgatókkal való személyes érintkezés.

Az esti táborláz az „anyák táborlúze” volt,

A beregszászi „Bagoly” cserkészek a kovászói táborba.

rancsnokának, *Báthory* Andor tanárnak az érde-me. Utam egyik nagyon szép élménye volt ez a táborláz.

Mint jelentős jellemvonást, megemlítem még, hogy *A Mi Lapunk* több, mint száz példányban jár a rimaszombati csapatnak.

a nemes elgondolás *Scherer* Lajos táborparancsnok: Az országszerte közszeretelmek örvendő *Lajos Bácsi* beszédében és egy kiscserkész szavalatában jutott kifejezésre. A csapat három hétig táborozott a Rimakokova melletti magaslaton. Összesen 34 cserkész vett részt a tábo-

„Has-mars”: A beregszászi „Bagoly” cserkészek ebédoztása a kovászói táborban.

Losonc. A rimaszombati csapatnak az előbb említett táborlúznél kifejezésre jutott új magyar szellemisége után, mint új meglepetés, hatott rám a losonciak nagy technikai felkészültséggel elrendezett tábora. Kétségtelen, hogy e tekintetben a *Madách* Imre cserkészcsapaté az elsőség pálmája. A tábor technikai megoldása a részleteiben is tökéletes. Különösen a konyha volt nagyon ötletesen és ügyesen fölépítve. S ha már itt tartunk, nem hagyhatom megemlíetés nélkül a tábori kosztot, mert ez ki-

rozáson, A parancsnokot munkájában három tiszt, *Polgár* Pál, *Rakottyi* Győző és *Pályi* Sándor támogatta.

Beregszász. Rimakokováról nagy ugrással a Beregszász közelében fekvő Kovászóra mentem, mert az itt táborozó Bagoly csapat már július 22-én befejezte táborát. A táborot regős *Papp* Simon nyolcadikos diák vezette. 24 fiú táborozott. A táborban tartózkodott négy munkácsi magyar cserkész is. A napostisztiséget az őrsvezetők felváltva vállalták. A csapat két pa-

rancsnoka, *Haba* Ferenc tanár és *Zsurky* református lelkész, nem vehetett részt a táborban, de Kovászáron tartózkodott a fiúknál egy hélig *Szerényi* Ferdinánd dr., a ruszinszói cserl észtet kiváló vezérembere is. A tábor technikai részéről nem sok mondanivalóm van. Átlagtábor, ahol megvan minden, ami feltétlenül szükséges és nincs semmi, ami éppen nélkülözhető is. Annál jobban megkapott a fiúk szellemisége. Ha sikerül életre hívni az igazán magyar, mert népi gyökerű, magyar cserkészéletet, akkor annak a beregszászi fiúk nagyszerű támaszai lesznek. Minden szavukon és mozdulataikon kiütözik, hogy alföldi magyarok, tiszavidéki, többnyire falusi és kálomista származásúak. Előítéletektől mentes, úgynevezett „jóképű” magyar gyerekek ezek majdnem mind. Minden érdekli őket, ami a magyar sorsproblémával összefügg. Éppen a Kossuth-tábortűzük alkalmával voltam náluk. Örökké élő emlékem lesz e tábortűz. Kossuth szellemének idézésével a magyar demokrácia nagyszerű kívánságának kifejezése párosult a tábortűzi felszólalásoknál. Ady Endre és Győry

Dezső verseit szavalták. Szívet rázóan búgott a „Ki tanyája ez a nyárfás?” A beregszászi csapat testestül-lelkestül a regősmozgalom elhivatottja.

Dobossy Imre.

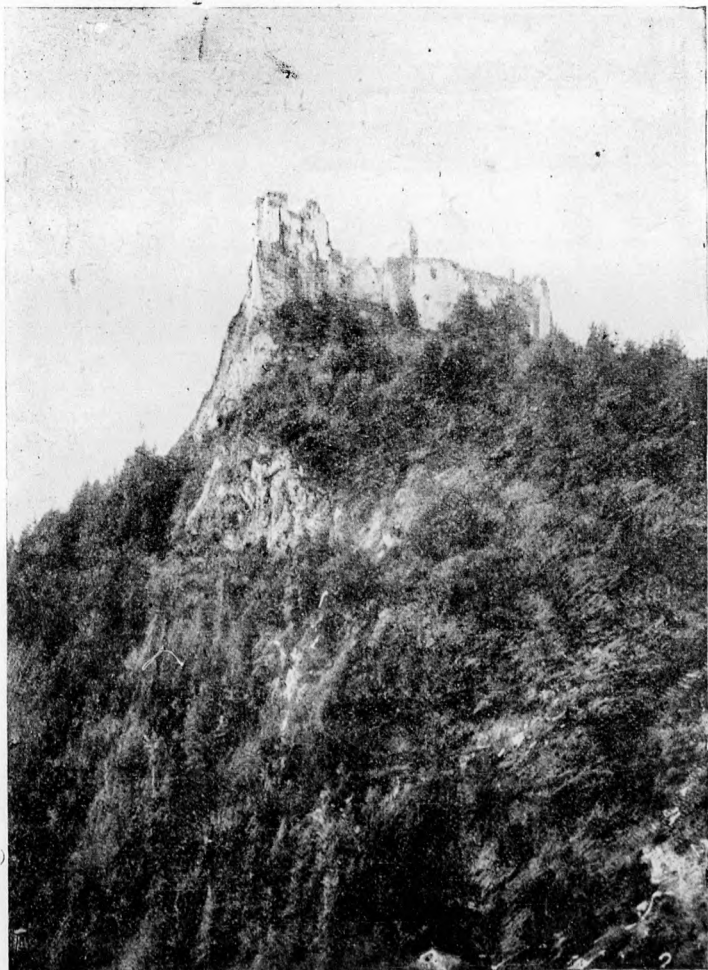
(Folyt. köv.)

Szántás.

*Szánt az eke, megy a ló
— Megy a ló, gyű te hó —
Kemény ugart löve...
Vadrivágok fejjel le borúlnak a földre,
Pondróéhes billegő sétál a barázdán, —
A nyomában bús Tibor
Jár melázva — büszke, zord daccal az orcáján...*

*Nehéz gonddal ballag az ugaros szántáson,
Közbe egyet fordít a meggyfapipaszáron.
Hejh, csak aki átlát a magyar szíve táján,
Az tudja, hogy mit jelent,
Ha a paraszt csendesen
— Megy a ló, gyű te hó, —
Fordít a pipáján...*

Vályi Nagy Géza.

Vágvár.

A mi szép szülőföldünk.

Szlovenszko leghosszabb folyója a Vág. 375 km. hosszú. A Fehér- és Fekete Vágból ered és Gutánál a Kis-Dunába ömlik, hogy 25 kilométeres folyás után mint Vágduna Komáromnál az Öregdunával egyesüljön. Tutajok járnak; sőt 90 km. hosszban gőzösökkel is járható. Igen rohamos folyású, áradásaival gyakran tépi, pusztítja a szántóföldeket, bár az ármentesítő társulatok már sok ezer holdat mentettek meg elöntései alól. A Vág völgye roppant érdekes és festői szépségű. Csak rá kell mutatnunk a rózsahegy, sztrechnói, kralováni szorosokra és arra a sok várromra, amelyek a partjait szegélyező hegyeken omladoznak. Ruttkától kezdve egészen le Szeredig.

Képünk Vágvár, még romjaiban is büszke, merész falait mutatja be,

Népi alakok.

Dudás Ipolyságon.

Tülkös Ipolyságon.

A régi Hontvármegye területén lakik az őseredetű palócság nyugati ága: ez a fürge, izmos, munkabíró, vállas, középtermetű nép, mely szorgalmasan szántja a földet, termeli az aranykalászos életboldogító csodáit, neveli a fürge lovak, a dolgoz marhák sokaságát. És a sokféle nehéz munka közepette is vigkedélyű, büszke. A hunoktól való eredetét nemzedékről nemzedékre örökségképpen hagyja a honti magyarság, magát „huntyi”-nak nevezve.

Nem csoda, ha e népnek sokféle érdekes szokása maradt fenn évezredek elröppenő tengernyi idejéből. Mellékelt képeinken bemutatunk két ipolysági népi alakot, a dudást és a tülköst. PásztoreMBER mind a kettő. Már az öltözköik is megkapó; hát még a zenéjük. Ez a két kezdetleges hangszer, a duda és a tülkös, sok nótának a megszólaltatója, nemcsak a mezőn, a nyáj őrzése unalmában, hanem népi multságokon is, amikor a fiatalság járja a lassú és sebes csárdás mellett különösen a honti kopogózt. ezt a lassú ütemű kedvelt táncot, amelyben kurucos zenére sűrű bokázással, a sarkak odaütögetésével lejtene a párok.

Az ipolysági és környékének népe sok népdalnak a tudója és sok találós mesének a megőrzője. A sok közül hadd álljon itt mutatónak néhány találós mese:

Fé' lábom a fityfírtty — ezer juhot őriz. (Mák.)

Fen, fen a palotába — Négyen ülnek e' szobába. (Dió.)

Mé' az apja me se lesz — Má' a fia zsindeleyez. (Tűz és füst.)

Nekem is van, neked is van — Kér'be körte, annak is van. (Árnyék.)

Hegyen hó, — vögybe tó — Harminckettő — E' se jó. (Az öreg ember foga.)

Ilyen és hasonló tréfával szórakozik az ipolysági palóc. Az ipolysági magyar diákság, mely a néppel érintkezik, igen jó szolgálatot végezne, ha összegyűjtögetné a nép meséit, mondáit, dalait s följegyeztetné eredeti szokásaikat, amelyek a rádió korában lassankint mind feledségbe mennek.

CSERKÉSZET

A magyar cserkésztitkár levele. A szlovenszkói magyar cserkészcsapatok összes tagjaihoz. Kedves Vezető Testvéreim! Kedves Cserkészek! Az Országos Végrehajtó Bizottság szept. 7-én tartott ülésén engem bízott meg a magyar titkári teendők végzésével. Amilyen megtisztelő reám nézve az egyes csapatok bizalma, az O. V. B. megerősítése, olyan váratlanul ért engem ez a tisztség. Felelősségem teljes tudatában veszem át a titkári állást. Azon leszek, hogy ne csak az egyes csapatokat, hanem az egyetemes szlovenszkói magyar cserkészéletet felkaroljam, előbbre vigyem. Tudom, rögs ez az út, de nyolc éves cserkészkedésem megtanított a munkára, az akadályok leküzdésére. Lelkesedéssel, akaratom minden erejével kezdem meg a munkát. De munkám csak akkor lesz sikeres, ha összes Vezető-társaim, cserkésztestvéreim mellém állanak, támogatnak, mert az egységben van az erő. Megértést, szeretetet, magyar cserkész munkát kérek Tőletek! Jó munkát! Pozsony (Vám-utca 32. II.) 1928. szept. hó. *Krendl Gusztáv.*

A magyar titkári állást az Országos Vég- Bizottság (Zemský Výkonný Vbor) I. évi szeptember hó 7-én megtartott ülésén betöltötte. Amint értesítenek, a csapatok (az érsekújvári és eperjesi kivételével) Krendl Gusztávot, a pozsonyi „Kiskárpátok” cserkészcsapat vezető tisztjét ajánlották erre az állásra. Az O. V. B. ennek alapján Krendl Gusztávot bízta meg a magyar titkári teendők végzésével, egyben beiktatta az O. V. B.-ba rendes taggá. Az O. V. B. ezzel a Janza-Scherer által 1927 május 15-én megkötött és a Náčelníctvo Sväzu Skautov R. Č. S. által átírt és 1927 május 31-én jóváhagyott megállapodás 6. ik pontjának kívánt eleget tenni. Amikor ezt a magyar cserkészeknek örömmel tudtul adjuk, kérjük őket, hogy kövessenek el mindent, hogy az új titkári munkáját megkönnyítsék. Ragaszkodjanak szigorúan a tiz cserkésztestvéreimhez és ennek szellemében működjenek, hogy a csehszlovákiai magyar cserkészélet el ne maradjon a többi országok cserkészlete mögött. Legyenek őszinte, vigan dolgozó fiúk, akikben meg lehet bízni. Szeressék egymást és keressék a különböző vidékeken élő cserkészekkel az összeköttetést, hogy az összetartozandóság érzelmé erősbödjék s nemes versenben haladjanak előre a kitűzött cél felé. Az új titkárnak pedig jó egészséget, sok türelmet és kitartó jó munkát kívánunk

Hegygerinevándorlás. A gombaszögi táborozás végeztével, a rozsnyói táborút után Lángh Jenő, a Sz.-t György Kör volt pozsonyi vezetője és Ludwig Aurél egyet. hallgató, egy hetes gerinc-

vándorlásra indultak. A dobsinai jégbarlangtól elindulva felmentek a Királyhegyre, majd az Alacsony Fáttra gerincén végig útbá ejtették a Velká-Kapenicát, Homolkát, a Gyömbért s még vagy 30 —35 kisebb nagyobb csücsöt s így elérték a Magas Fatahoz. Az említett hegységet kereszben átszelve eljutottak a túróci síkra. Közben pedig utbaejtették Korytnicát, a Zvolen csücsöt, a Sturci hágót és a straceni völgy szépségével vetekedő Gadjeri völgyet, amely fenséges szikláival, völgyeivel és sűrűn felbukkanó kőalakzataival feledhetetlen emléket vés a turista emlékezetébe. A nagyszerűen sikerült gerinevándorlás Pribócon ért véget, ahonnan vonaton hazatért a két fáradhatatlan hegyászó.

Levelezzünk egymással. Mindnyájan tudjuk, hogy a szlovenszkói magyar cserkészcsapatok alig ismerik egymást. A nagy távolság, költséges utazás miatt nem kereshetik fel egymást. Egy-egy cserkész látogatása nem hozza egymáshoz közelebb a csapatokat.

Ezen csak egy segíthetne: *a közös tábor.* Minden csapat és parancsnok foglalkozott már ezzel a tervvel, de mindaddig, míg a magyar csapatok szervezetlenek, egységes vezetés alá nem kerülnek, erről szó sem lehet. A magyar titkárnak lesz kötelessége a közös tábor eszméjét megvalósítani.

De addig is ismerjük meg egymást! Ha személyesen nem lehet, hát levélileg. *Levelezzünk egymással!* Milyen szép volna, ha Szlovenszkó összes magyar csapatai Pozsonytól Beregszászig láncot alkotnának! A levelezés szórakoztató is, tanulságos is és mindenesetre hasznosabb, mintha holmi haszontalanságra fecséreljük el a pénzünket. Így megismerhetjük a többi csapatok munkáját és jó barátságot is köthetünk távol lakó fiúkkal.

A Mi Lapunk készségesen vállalkozik az összekötő szerepére. Aki más városbeli cserkészcsapat valamelyik tagjával levelezni óhajt, közölje ezt a szándékát a szerkesztőséggel. A Mi Lapunk állandó rovatot nyit a levelezők névjegyzékének. Csak be kell küldeni a levelező nevét, teljes címét, milyen iskola hányadik osztályába jár? (tanoncok életkorukat jelzik s azt a szakmát, amelyben dolgoznak) és azt, hogy melyik város cserkészcsapattal óhajtanak levelezni.

Ha pedig önkéntes levelezők nem jelentkeznek, akkor a csapatok jelöljenek ki egy-egy fiút, akik az egyes városok csapataival felveszik a levelezést. A portóköltséget természetesen a csapat pénztára fedezné.

Remélem, hogy az új iskolai év kezdetén a fentiek visszhangra fognak találni s csakhamar valósággá válik javaslatom. Jó munkát!

Krendl Gusztáv.

REGES NEMESSZEGRY

Régi emlékek fénye, árnya.

— Magyar diákok és diáklányok szellemi olimpiásza. —

Pintér Jenő dr. budapesti tankerületi főigazgató kezdeményezésére Magyarország legkiválóbb középiskolai diákjai a szépirodalom területén is összemérték erejüket a pünkösdi hétfőjén rendezett országos középiskolai tanulmányi versenyen. „Régi emlékek fénye, árnya” címen novellát kellett írniuk s a novella hőseit valamelyik magyar író vagy tudóst kellett választaniuk. Két kikötés volt: nem írhattak élő emberről és szerelmi motívumokat sem vehettek ki írásukba. Pintér Jenő dr. főigazgató megmagyarázta a versenyzőknek, hogy azért állította fel az utóbbi korlátot, mert az a felfogása, hogy szerelmi hisztériát könnyebb írni, mint szerelemmentes novellában szerepeltetni Petőfit, Csokonait vagy más magyar szellemóriásokat.

Hatvanhárom ifjú és leány vett részt a szépirodalmi versenyen. Legtöbbjük Petőfi Sándort választotta hőseül. Számszerint kilencen. Arany János hét, Balassa Bálint hat, Zrínyi Miklós négy, Mikes Kelemen négy, Csokonai Vitéz Mihály három, Gyóni Géza három, Madách Imre két és Reviczky Gyula is két novella hőseként szerepelt. Ezenkívül Faludi Ferencről, Kármán Józseféről, Gaál Józseféről, Czákó Zsigmondáról, Jókai Mórról, Mikszáth Kálmánról, Tompa Mihályról, Katona Józseféről, Vajda Jánosról, Berzsenyi Dánielről, Kölcsey Ferencről, Pázmány Péterről, Kossuth Lajsról, Széchenyi István grófról, Kazinczy Ferencről, Irinyi Jánosról stb. írtak a versenyzők.

A bírálóbizottság Schöppfán Gyulának, a budapesti Werbőczy István-reálgimnázium nyolcadik osztályú diákjának novelláját jelentette ki győztesnek. A legkiválóbb diáknovellát bizonyára érdeklődéssel fogadják A Mi Lapunk olvasói

*

A pocsolyás mezőkön, a békés ég alatt feketé tehénké legelésztek. Csönd volt. Az útmenti füvekre ráfeküdt a keserű por, a szarkalábak bágyadtan lógatták fejüket. A messzi egyenes úton két lovas poroszkált. Az elsőnek a fején búsan állt a süveg, a feje lelógott a mellére, látszott, hogy alszik. Mögötte pár lépésre fiatal legényke ügetett; poros dolmánya, fáradt tartása mutatta, messziről jöhetnek. Egy útkeresztezésnél az első ló hirtelen megállt. A lovas felkapta fejét, felnézett, aztán keserű vonás ült ki a szájaszélére. Újra lehajtotta fejét, melléből sóhajts tört fel.

— Jó uram, melyik úton menjünk? — kérdezte a legény, ura mellé faroltatva selyempej lovát. A másik fáradtan legyintett.

— Mindegy az már nekünk, ország-világ bujdosóinak. Visz az út, majd elvisz valahová. Add ide a kulacsot, Palkó.

Nagyot húzott az öblös kulacsból, száraz torokán jóleső kortyogással csúszott le az ital.

— Hej, még ez az egri vinkó is csak haza emlékeztet... Nincs nyugovásom, amióta elhagytam szép Magyarországot...

— Ne busulj, Bálint uram, ne busulj. Visszaszátérsz te még Magyarországra. Erőben, jó egészségben.

— Palkó, Palkó, nem megyek én már oda vissza. Otthagytam én már mindenem. Csak a bánatomat hoztam el. Ellenségem ott mindenki. Tulajdon véreim kívánják vesztemet, úgy lesnek rám, mint a kopók; pedig mit vétettem nekik?! — fakadt ki keserűen. Aztán újra csak nézett maga elé, elbusulva simogatta a daruszörű paripa nyakát. Palkó se szólt többet, elharapta bánatát; neki is volt öreg édesanyja, kisöccse Tokaj várában. De otthagya őket, követte hűségesen urát, messze lengyel mezőkre, úttalan utakra.

Elindultak. Bálint úr fejében fel felszakadoztak a keserű, vad gondolatok, a lelke visszaszállott Magyarországra. Hibbe, Kékkő, Eger... Jaj, mennyi szép tett, mennyi dicsőség... Hisz még nem rég ott lovagolt az egri vitézek között, harματος mezőben... És most? Litvánia porát eszi hetedik nap óta. Miért is hagyta ott Magyarország földjét? De hiszen úgy se volt ott nyugovása. Görbe szemmel nézett rá mindenki, a király, az urak, saját rokonai is... Nem volt ott keresnivalója. Kiüldözték, mint a bikát, nem volt pihenője, nem volt nyugodalma. Tudta, ő is csinált sok mindent, ami nem volt hozzá méltó, sok vad cselekedet nyomta a szívét; de hajtotta a sűrű vér, a Balassa-vér, hajtotta új meg új kalandokra. A kevély ősök vére lobogott benne, magyar vér, nemesi vér... De most már késő. Hiába jött Lengyelországba; nem lesz itt nyugovása. Hajtják, üzik az emlékek, a fájdalom, keserű, de mégis kedves emlékek...

Felemelte fejét. A bágyadtan tűző nap alól új illatot hozott egy kóbor szellő. Éles, sós illat volt, de Bálint tüdeje tágulva szította be. Nekihajtott lovát, Palkó hűségesen poroszkált utána. Egy kis dombhajlat vágott eléjük, három fehér nyírfa a tetején. Bálint felrohant és dobogó szívvel dobbant le a lóról: előtte simult az ég felé a tenger.

A tenger... Balassa Bélint szívét új, sejtelmes érzések szorították abroncsba. Fájt, fájt valami, nagyon, de nem tudta, mi az. Nézett,

nézte az ólmosfényű, zöld vizet, a horizontig tá-
guló örök tengert.

— Itt vagyok hát... Az óceánum mellett...
— sóhajtott Bálint, keserű, szomorú, megmere-
vült arccal. Leült a fűbe, a nyírfa mellé és nézett.
Nem tudott betelni azzal a mély látvánnyal, amit
ez a nagy nagy víz nyújtott. A nap fényes csiko-
kat hasított ki a vízből, apró habhullámok simo-
gatták a part aranyfövényt. Bálint nézett s köz-
ben újra csak visszarepültek a gondolatai Magyar-
országra. Miért is hagyta ott, miért is hagyta ott?
Hiszen, ha el is üldözték, talált volna helyet bár-
hol magának, meg a kardjának... és a lantjának.

De a vér nem hagyta. Korbácsolta, szorította
el, el onnét, messze Magyarországtól, messze a
rossz emlékektől. De az emlékek nem hagyták
nyugodni, új és új fájásokkal gyárták megkínzott,
büszke lelkét... Pezsdülő, forró ér-^{fatik} hullám vágott
a fejébe, mikor felvillant előtte Losonczy Anna
emléke, Losonczy Anna fehér le-^{ze}. Aztán kese-
rűen felkacagott.

— Vége ennek is — tördelte a szót a foga
között.

De miért is hagyta ott a magyar földet?
Miért? Ez a tüzes szó égetett a lelkében, ez a
kínos miért. Hisz szükség lett volna a karjára,
a török ellen, a végvári vitézek ujjongva fogadták
volna bárhol... De az a kevély, büszke gög, a
sértett Balassa-gög, nem engedte... Inkább el-

kergette az országból, idegen földre.

Visszamenni... Ez a gondolat csak félve
ötlött fel benne, nem merte elővenni, de érezte,
hogy mindjobban tör fel belőle ez a vágy, ez a
hívó szó... De nem, nem... A Balassa-vér lá-
zadozott ellene, nem akarta... Hiába, a honvágy
egyre tépőbbben, egyre vadabban marcangolta, úgy
érezte, megful ebben az idegen levegőben. Haza,
haza... Ez töltötte be minden porcikáját, nem
engedte feltörni az indulatok szavát, sajgatta,
hiába, hazamenni, hazamenni...

A tenger locogása zsongítóan hatott nehéz
szívére. A tenger hullámai is... Mennek, mennek,
de újra visszajönnek... Neki is vissza kell men-
nie, szegény kősa madárnak, dalos magyar ma-
dárnak...

Palkó az elemózsiás tarisznyát bontogatta.
Bálint felugrott, ránézett, és elmosolyodott. Palkó
csak nézte, már hónapok óta nem látta mosolyogni
az urát. Az odalépett hozzá, megölelte és erős
testét megremegettette a vad férfizokogás. Sirt Bá-
lint, sirt...

— De uram, jó uram — csititgatta Palkó.
— Nyugodjál, nyugodjál!

Bálint felegyenesedett, kinyúlt termete fiata-
los erőben látszott, odament a lóhoz, megütögette
a karsu állat derekát és odaszólt a fiúnak:

— Kapj fel Palkó, megyünk... vissza...
vissza, szép Magyarországra! Schöpflin Gyula.

A táborban.

Vigan éltek a cserkészek nyári nagytáborban.
Napirendre jól ügyelve, baj nem esett ottan.

Ha fölkeltek, vizet leltek mosdáshoz a csur-
gón. Majd imádság ajkukról szállt az Istenhez
buzgón. Majd a torna hívta sorba a tábor kis népét.
Aztán rendre ki is szedte szakács ki-ki részét. A
reggeli után ki ki munkájához látott s versenyezve
elvégezte, azután meg játszott.

Délben kürtzó, messze hallszó, hívott az
ebédhez; mert a játszó cserkész-rajkó délig bizony
éhes. — Ebéd után ki-ki lustán elhevert a réten;
vagy levelet menesztgetett hazafelé szépen. Estig
aztán — munka híján — folyt a longaméta.
Vagy ha szép volt a kék égbolt: volt epreszés,
séta.

A vacsora után sorja jött a tábortűznek.
Ének, mese, tánc és zene mellett vigan ülnek. A
tűzgomoly nem lát komoly cserkészt tábortűznél.
Ha ott volnál, vigadoznál, gondfelhőket üznél!

Vig az élet a természet erdős, szent ölében.
Ima után alszik szalmán a cserkész jól, mélyen.
Jánosbogár, csillag-fényár világít az éjben. Minde-

nütt csend; csak Isten fennt s lennt az őrvan
ébren. Óh a tábor csupa mámor, boldogság és
élet. Ha szól a kürt, el ne kerüld: legszebb a
cserkészet!

Lajos bácsi.

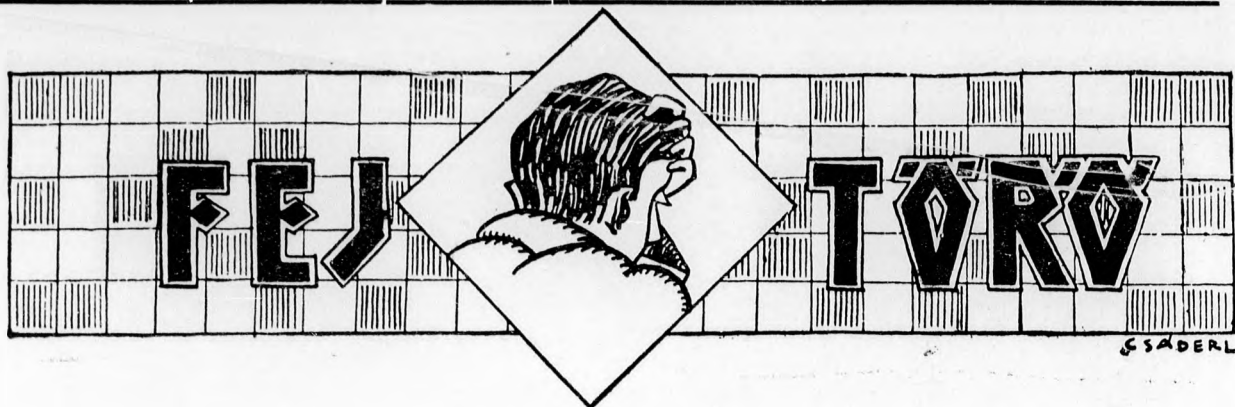
Bércek között.

Itt az erdő mélyén közel vagyok Hozzád
Minden harmatsöppön, Uram, látom orcád.
Minden fű, fa, virág
Feléled társja karját
S szóllan szóval elrebegi
Szívbeli imáját.

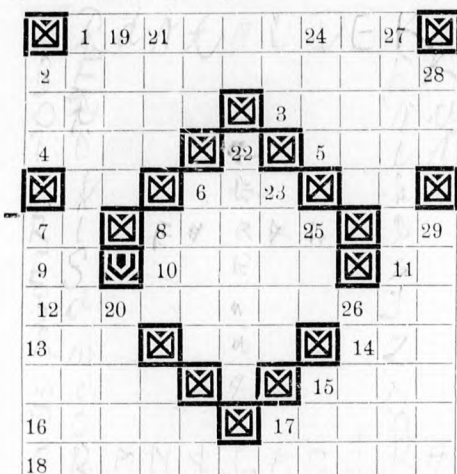
Itt az erdő mélyén oly jó elmerengni.
A világ zajától messze-messze menni
S hallgatni az erdőt,
A dalos madárkát,
Amint zengi a Természet
Örökszép zsoltárát.

Itt az erdő mélyén honol a békesség.
Uram, itt közel vagy! Neved dicsértessék!
Te, ki meghallgatod
Fűszál' suttozását:
Meghallgatod lelkem dalát,
Szívem imádságát!

Pogányiné Juhász Ilona.

1) Keresztsszórejtvény.

Vízszintesen: 1 A tenger mellékét nevezik így. 2 Híres erdélyi ifjúsági író 3 Latinul „túl”. 4 Ezen vág a mérszáros. 5 Akik egyszerre születnek. 6 Ékezettel a festő csinálja. 7 A malac teszi 8 Pap szlovákul. 9 Mássalhangzó fonetikusan. 10 Híres hún király. 11 Tagadószó. 12 Egy magyar regényíró nyugvó helye az egri Dobóvárosa alatt. 13 A-val olasz folyó. 14 A jó gyümölcsnek van... 15 Ha a feladatodat csinálod, azt teszed. 16 A német kuruc elnevezése. 17 A mohamedánok szent könyve. 18 Petőfi írt hozzá egy gyönyörű gyermekverse. **Függőlegesen:** 1 Öreg ember erre támaszkodik. 7 Akit besoroztak, az. 1 A világ legnagyobb lírikusa. 19 kedvelt női név. 20 Ezen fonnak a falusi asszonyok. 21 A mese egyik faja. 8 A tanító teszi a rossz fiúval szemben. 6 A villamosság egyik faja. 22 Ilyenből készül a ház teteje. 23 Magyar vezetéknev. 17 Kicsinyítő képző. 24 Levente másképp. 25 Latinul: dolognak. 26 Toldiban: a malacnép... 27 Székely néphallada címe. 28 Végtag. 29 A nyúl bőre lenyúzva.

2) Versesrejtvény. Kolmonth Józseftől, Rimaszombat.

Magyar helység e nevet viseli.
Mint katonát a nép már feleli.
Ha az írásban kétfelé veszed,
Egy nemes párát és nemét leled.
Ha az első betűt csak elhagyod.
Ez utóbbit erre is mondhatod.
Mindkét állat poroszkál.
Nem! Csak az egyik.
Hát a másik?
Nohát az is: oroszál.

3) Betűrejtvény. Kolmonth Józseftől, Rimaszombat.

da

KI KI KI i

4) Számrejtvény. H. emberek találkoznak egymással, mindig a maguk déiről beszélgetnek: az ügyvédek egymás közt csak pör a bírák ítéletről, a kereskedők üzletről, a cipészek cipőről. A tanároknak sincs jobb szokásuk. Ha két matematikus összekerül, a mennyiségtani tudományok észbő szatain tornásznak végig s ha nagy-néha a beszéd a bajaira terelődik, még itt is elkalandoznak a tangensek székánsok, integrálék labirintusaiban. Egy alkalommal megkérdezte Dividenda Gáspár Koszinusz tanártársát, hogy hány éves? — Koszinusz válasza ez volt: „Kétszer oly idős vagyok, mint amilyen idős ön volt akkor, mikor én olyan idős voltam, mint ön most. Mikor ön — kedves Dividenda, — olyan idős lesz, mint én most vagyok, kettőnk éveinek összes száma éppen 126 lesz. Nos, mit gondolsz, hány éves vagyok én s hány éves ön?”

Jegyzet: A megfejtést levelezőlapra kell beküldeni november hó 10-éig. A nyertes könyvjutalmat kap.

A Mi Lapunk júniusi számában közölt fejtörők megfejtése.

1) Keresztsszórejtvény. **Vízszintes:** 1 Ede. 2 üde. 3 Beóthy Zsolt. 4 —um. 6 írha. 6 sing. 7 bő 8 ab. 9 vár 10 lme! 11 rom. 12 Niobe. 13 Tek. 14 Tros. 15 szó. 16 cakó. 17 lzsóf. 18 perec. 19 vég. 20 pór. 21 oltár. 22 keret. 23 varr. 24 dob (bod). 25 síla. 26 itt. 27 Békés. 28 gím. 29 kel. 30 vak (kav). 31 és 32 bárd 23 ásit. 34 só. 35 Mednyánszky. 36 ipa. 37 Ida. **Függőleges:** 1 emu. 31 éti. 38 Martinovics. 39 eb. 40 borz. 41 Lató. 35 ma. 42 mos. 32 be. 43 örv. 44 Sóvár. 29 kád. 45 Thán. 46 fér. 27 Bern. 47 havis. 42 Bélyd. 48 Özd. 49 tok. 50 Zsibó. 51 dékán. 52 síma. 18 pók. 53 Sass. 54 one. 16 Ceres. 55 víz. 2 üt. 56 teke. 57 Elis. 7 Bakócz Tamás. 58 Tamás. 59 erő. 60 óda.

2) Képrejtvény. A régi jó táblabírák.

3) Mozaik fejtörő.

Egy--ház	táJ
Öl — fa	lő
Társ—tag	háZ
Vas — fog	húS
Öl — eb	bE
Sír — ör	gróF

4) Számítási fejtörő. $\frac{x-3}{2} - 2 = \frac{x-3}{4}$

Tehát 11 lóva volt.

5) Betűrejtvény. Csavar—avar—var.

Nyertes: Molnár Dániel, III. o. rg. tan. Lénártfalva.

Helyesen megfejtette: Feledről; Czikora Aladár, Dékány Lőránd. Izsáról; Náday László, Lénártfalváról; Molnár Dániel, Losoncrol; Pál Ernő, Rimaszécsről; Révay Géza, Rimaszombatból; Béres Zoltán, Boross Elemér, Kövér Árpád és Béla, Stubendek István.

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertetett könyveket kiadó-
hivatalunk szívesen beszerzi, Por-
tót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat
vezetőjének címére is küldhetők:
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Mit olvassunk?

— Hozzászólás a „Jövő útjain” c. folyóirat könyvjegyzékéhez. —

Ennek a hozzászólásnak a terjedelme nem engedi meg, hogy a mult számban felsorolt könyvjegyzék mindhárom csoportjával foglalkozzam. Éppen ezért csupán csak a leglényegesebbhez és a legfelelősségteljesebbhez: a nagy diákok olvasmányaihoz »karok pár megjegyzést fűzni.

Tisztázzuk a fogalmat: mit értsünk »nagy diák” alatt? Az ajánlott könyvcimekből úgy veszem ki, hogy a címjegyzék összeállítója kb. a középiskolák VII.—VIII. oszt. tanulóit, és természetesen a főiskolásokot nevezi »nagy diák”-nak. Mert nem hiszem, hogy Mereskovszkijt, Sinclairt, Björnsonst stb. ajánlaná VII.-en aluli diákoknak! És ebben az esetben az a bizonyos összeállítás nagyon nagyon szegényes. Nem rossz és nem helytelen, csak borzasztóan egyoldalú: tisztán csak irodalmi műveltséget adó munkák. Pedig mi — a megváltozott idők új nagy diákjai — mi nem vagyunk pusztán csak esztétikai élvezetek után sóvárgó szép lelkek és nekünk *azokat* a munkákat nem okvetlenül szükséges ismernünk. Ellenben száználmasan kifelejtődtek a névsorból azok az írók és azok az alkotások, amelyek a mi számunkra bizonyos pluszt, valami realisabb életszemléletet és tisztább világ-nézetet adnak; szóval amelyeket okvetlenül szükséges ismernünk.

Égetően hiányoznak többek között az új költők: Ady Endre, Babits Mihály, Juhász Gyula, Kosztolányi Dezső, Győry Dezső és Kassák Lajos. (Egyáltalán nem is értem, hogy a címjegyzék összeállító miért hagyja teljesen figyelmen kívül a verseket?) — És nem lett volna szabad megfeledkezni a XIX. század legjellegzetesebb alkotásáról, Ibsennek halhatatlan drámai költeményéről: a Peer Gyntről.

A regények közé pedig még ezeket is oda állítanám:

Móricz Zsigmond: Fáklya
„ Sárarany
„ Kivilágos kivirradtig
Szabó Dezső: Elsodort falu
„ Segítség!
„ Ólj!

Kodolányi: Börtön
Móra Ferenc: Ének a buzamezőkről
Kassák Lajos: Egy ember élete
Tabéry G.: Szarvasbika
Azután a külföldiek közé:
Gorkij: Az anya
„ Egy élet regénye
Sinclair: Szén öfelsége
Hamsun: Anyaföld áldása
Kellerman: Schellenberg testvérek

De talán a legbántóbban azok a tanulmányok hiányoznak, amelyeket minden u. n. nagy diáknak ismernie kellene. És pedig:

Szekfü Gy.: Három nemzedék
Pethő S.: Világostól Trianonig
Makkay Sándor: Magyar fa sorsa
Schöpfung Aladár: Magyar írók
Szabó Dezső: Panasz
Foerster: Élet és jellem
„ Életművészet
Tóth Tihámér könyvei

Az általános műveltségnek leghivatottabb terjesztői a folyóiratok. Ezek is száználmasan hiányoznak. Pedig a Nyugatot, a Korunkat, az Étet és irodalmat hasábos cikkekben kellene minden »nagy diáknak” ajánlani.

Hiába kerestem a fősorolásban a Kisfaludy-Társaság által kiadott Magyar népköltési gyűjteményt. Nem találtam sehol: sem a fiatalabb diákok csoportjában, sem a mienkben. (A Grimm mesék, ja az más: azok bekerülhettek. De a magyar mese? Hátugyan kit érdekel a magyar mese? — Nohát csak kérdeznék meg az én regösdiaktársaimat, hogy érdekli e őket a magyar mese?)

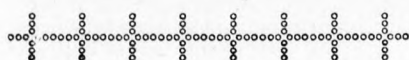
Ismételtem: *Nem gáncsolni akartam azt a bizonyos felsorolást, csak kiegészíteni.* Nem új könyvjegyzéket akartam ajánlani, hanem csak a régit kibővíteni. Ezt azért tartom szükségesnek kijelenteni, nehogy bárki is azt higgye rólam, hogy »Ady — Móricz — Szabó kultuszt» akarok propagálni, vagy hogy bösz imádója vagyok a magyar modern irodalomnak. Csak a magyar génusz örökéletű

egységét hirdetem; és a magyar irodalom folytonosságát vallom. Éppen ezért nem soroltam fel nemzeti irodalmunk régebbi remekeit; mert az ajánló sorok szerint — azokat minden művelt magyarnak ismernie kell.

Összegezve a {mondottakat, néhányunknak csak ez nem tetszett sehogysem: magyar fiúk számára összeállítanak egy könyvjegyzéket, amelyben 65 könyv között összesen 16 magyar munka van. A többi idegen. S ami a legfurcsább, az idegen értékes, a világirodalom remeke, a magyar pedig a lehető legközepesebb és az ifjúságtól a legtávolabb álló. — Mert mi az irodalomból nem pusztán esztétikai gyönyörűséget akarunk meríteni. (Érsekújvár) Dobosy László.

A rovatvezető üzenetei.

Olvasóinknak. Kézirat-torlódás miatt több könyvismertetés a novemberi számra marad. — Hozzászóló. Némiképpen rövidítéssel közöljük. Kár, hogy még sohasem volt kezdetben a „Jövő Útjain”. Ha ismernéd, a magasztalás lelkes hangján emlegetnéd. A Mi Lapunk könyvespolca egyelőre várja a további eszmecsere; a decemberi számban kíván a maga részéről hozzászólni ehhez a fontos kérdéshez. A könyvjegyzék közlésének célját világosan megjelöltük s azt igen helyesen értelmezted, amidőn kiegészítésére vállalkoztál. Kíváncsi lennék, hogy minél többen segítsenek nekünk egy sokoldalú és lehetőleg teljes jegyzék összeállításában.

HIREK

Erdélyi József, a népköltészet őstalajából megújuló modern magyar líra egyik büszkesége, 1896-ban született a biharmegyei Ujbátörpusztán. Ma a dunántúli Pápan él. Versköltései: *Ibolyalevél*, *A világ végén*, *Déliháb és Szivárvány*. Tóth Aladár, a Pesti Napló zenekritikusa azt írja róla a Nyugatban: „Nem a kultúra megvetése, hanem az igazi kultúrára való szomjazás kergette költőnket a vidékre, ki a „romvárosból”, ki a széles magyar határba. Mint gyermek a szülőjéhez, úgy tért meg Erdélyi lelkében a város a faluhoz, tanyához, a Néphez. Erdélyt az örök magyar vidék magához ölelte és ő újjászületett ebben az ölelésben”. Erdélyi képzetelvilága a mithikus népi kultúrából sarjad: költészete telve van a népmesék rejtelmével. — Ezekkel az ősi érzésekkel azonban állandóan valami paraszti józanság harcol. A Mi Lapunk seregének küldött versben, „Az utolsó királyság”-ban is megvan ez a feszültség, egyrészt a szabad, önző, kevély erdei élet látomása, másrészt ama böles belátás között, hogy a haladó világban természetesebbé, realisabbá vált a nagy közösségben építő emberi munka. Erdélyi József magyarsága paraszt-szociális verseiben a legsúlyosabb. Ezekben a versekben a bércsek és cselédék, a nehéz sorsban élő magyar paraszti faj vezérének érzi magát. A kisebbségi magyar fiatalok, Győry Dezső újarú magyarjai, akiknek szintén a népi gyökerei magyar szocializmus a mindennapi tisztá imádságuk, szeretettel küldik üdvözlétüket Páparra Erdélyi Józsefnek és fölköszöntik benne a vezető testvért!

A „**Vetés**” második száma az elsőnél is érdekesebb tartalommal jelent meg a csehszlovákiai akadémikusok Kassai naggyűlése alkalmából. Tartalma a következők: Brogyányi K. Sarlósek. — Reális életpályák. — Gwerk Ödön: Hit és erő a művészetben. — Győry Dezső Költő beszél. — Ivány Géza: A magyar tanult ifjúság elhelyeződése az iparos pályákon. — Üdvözlések. — Szabó Dezső: Csirázik a jövő. — Ifjúság és irodalom. — Regösiskola. — Sajóvölgyi tábornok. — Balogh Edgár: Apák és fiúk. — Peéry Dezső: Ifjú szivekben élek. — Diákelőadások a gombaszögi táborban. Horváth Ferenc: Az iparosfiúk cserkészete. — Morvay Gyula: Az új orosz paraszt. — Ez a kézirat ugyan főiskolások számára készült, de a nagyobb diákok és cserkészek okvetlenül

olvassák el. Megrendelhető a szerkesztőnél: Peéry Dezső Bratislava, Bodé u. 17. Ára 4 korona.

Szombathy Viktor: „**Ezüstantenna**” címen kiadott húsz hangulatos verset. A csinosan kiállított kis könyvecske 5 koronáért kapható a szerzőnél Rimaszombat, Jánosi-ut 31.

Klimits Lajos: „**Rohan az élet**” című verskötetete képekkel díszítve jelent meg Pozsonyban. Megrendelhető a szerzőnél, Bratislava, Hummel u. 25.

Ping-pong verseny Munkácson. Szeptember hó 8—9—10-én rendezte meg a munkácsi M. S. E. 1928-ik évi egyéni ping-pong versenyt Munkács város bajnokságáért. A verseny 20 versenyzője közül ötven aranyérmes vittek el és pedig: I. Gönczy Tibor (MSE), II. Tomory Lajos (MSE), III. Sáfáry László (MSE), IV. Vámos Gyula (MSE), V. Braun Viktor (UTK). Gönczy Tibor, az 1927-ik évi bajnok, favoritként nyerte meg a versenyt a szebb stílusban játszó Sáfáry László előtt, míg Tomoryt csak döntővel tudta legyőzni. Általában a versenyen az M. S. E. játékosainak fölénye tűnt ki. (T. L)

Érsekújvárból Trecsénbe — gyalog. Zsittnyan József, érsekújvári cserkész, augusztus elején rokonainak látogatására indult Erdőben hált, jó emberek segítségéből élt. Hazafelé is gyalog jött más úton, nagy kerülővel, egyedül, rokoni szeretettel megsúlyosított hátizsákkal. A fiatal diák vállalkozása merész s a cserkészlet önállóságra nevelő hatását igazolja.

A rimaszombati „**Tompa önképzőköri**” szept. 17-én tartotta meg alakuló ülését Báthory Andor tanárelnök vezetésével. Ifjúsági elnök lett: Ragályi Nándor VIII. o. t., al-elnök Jávorszky Jenő VIII., titkár Páricska Zoltán VIII., jegyző Hupka József VIII., aljegyzők Batta Pál VII., és Klein László VII., pénztáros Szalvendy Pál VIII., ellenőr Józsa Miklós VIII. o. t. Jó munkát!

ADOMA.

A selmeci múzeumban. *Gyuszi nézi a selmeci múzeumot. Mikor már mindent pontosan megvizsgált, odafordul az öreg órhöz: „Bácsika, ha egy kis hulladék régiséget tudna adni, bizony hazavinném.”*